Jaar 1633

Adriaan Brouwer

Inhoud

4 januari 1633 – Jan Cornille versus de amptman
11 januari 1633 – De krijgsraad
24 januari 1633 – De vastenpreek
29 januari – Pieter Schoonaert versus Gillis de Roode
7 februari 1633 – Vlezelijke conversatie
12 februari 1633 – Delicten
18 februari 1633 Maillaert Vermeulen versus de amptman
21 februari 1632 – De officieren
7 maart 1633 – De paarden
7 maart 1633 – De Graankutsers
11 maart 1633 – Sint Six - Renten
19 maart 1633 – Willem van Damme versus Philips van Prouys
1 april 1633 – Despré verbannen
1 april 1633 – Jan Clichthove verbannen
4 april 1633 – ‘t Groot Calis verkocht
16 april 1633 – Vleselijke conversatie
24 april 1633 – Vissen in de schipvaart
27 april 1633 – Register van de boeten
30 april 1633 – Delicten
1 mei 1633 – Rakende de gebrande wijn

Navolginge Christ
hoemen alle pdelheydt deser Wereldt versma-
den/ der sonden sterven / ende Christum in
ware ghelatentheyt navolgen sal.

Door den Hoogh verlichten Thomam de Kempis, over
veel laren eerstmael gheschreven, ende nu van nieus
in onse Nederlandsche sprake over-gheset,
Ende desen lesten Druck verbeert
van veel Letter fauten.

Christus spreeckt, Luce 9.
*Isser yemandt die my volghen vvil, die versake
hem selven, ende neme syn Cruys op hem
daghelijcks ende volghe my na.*

TOT ROTTERDAM,
Op Isaac van Waesberghe woonende aende
Mercht inde Fame: Anno 1633.

1 mei 1633 – Verpachting van de stedeaccijnzen
5 mei 1633 – Gedronken bij de brouwer Vander Leeuwe ?
21 mei 1633 – Christiaen Vandaele bier geleverd zonder aan te geven
4 juni 1633 – Delicten
7 juni 1633 – Borg voor Ernest brandt uit Limborch
8 juni 1633 – Molenaar kapt bomen

11 juni 1633 – Pieter Salomé – Watermolenaar

12 juni 1633 – **Jan de Moor** verbannen
21 juni 1633 – Etelijke waren
23 juni 1633- Geraakt de herberg Vlissinge verhuurd?
25 juni 1633 – Clays Waterleet – boete
6 juli 1633 – Noelle de Carton voor tien jaar verbannen
11 juli 1633 – Toelating voor ‘t bier op bruiloftfeesten
16 juli 1633 - Gevecht tot 'opene wonde'
27 juli 1633 – Delicten
17 juli 1633 – Delicten
6 augustus 1633 – Monstering
15 september 1633 – Molenpacht
20 september 1633 – Delicten -

Jeacquemyne Goudelync
11 oktober 1633 – Weddingschap over Praag
21 oktober 1633 – Eene gheheele ommestellynghe
22 oktober 1633 – Jacob Willems beledigd !
23 oktober 1633 – Brouwerij in het Rekhof verkocht
26 oktober 1633 – Vlezelijke conversatie
31 oktober 1633 – Boeten voor lichten van grootbier en voor het vechten tot opene wonde
9 november 1633 – Jan de Cuupere contra Gillis de Roode – Taille van een elst
12 november 1633 – Mayken en Christyncken Bendaert beledigen Maillard van den Ameele
14 november 1633 Antoon Michiel verbannen
26 november 1633 – Gemalen onder de vespers
7 december 1633 - Niet op wacht geweest ?
8 december 1633 - Heeft de ycker zijn werk gedaan ?
10 december 1633 – Injurien Maezeman
14 december 1633 – Schip vaart af

4 januari 1633 – Jan Cornille versus de amptman - Delicten SAP 250

Opden 4 january 1633
Jan Cornille filius Pieters ghevanghen jeghens den amptman causa officy
Ghedient van poincten ende tichten daeroppe den verweerder gheexamineert is gheweest eodem
Andermael gheexamineert den 7de january 1633
Burghmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe - ghehort ende gheexamineert de tichten over gheleyt by ende van weghen den ampman deser stede heescher, causa officy, ten laste van Jan Cornille, opde overgheleyde tichten ghedaen daerutte menighvuldighe contradictien ghevonden jeghens de confronterynghe van het examen van zyne huusvrauwe - burghmeesters ende schepenen voornoemt recht doende -
naer maeninghe van heescher hebben ghecondemneert ende gheordonneert - condemneeren ende ordonneren by desen,
ghebannen te worden buuten de voorschreven stede ende jurisdictie van Poperynghe den tydt van thien jaeren met verbodt ende itnedictie van binnen den voornoemde tydt hanghende binnen de stede ofte jurisdictie voorseit te commen op peyne van gheesselynghe - condemneerende hem voorts inde costen ende mysen van justitie
gheprononchiert in opene ghebannen vierschaere den viijde january 1633

Ghedient van poincten interregoatorie **Cathelyne Dubois** huusvrauwe vanden voornoemde Cornille, verweerdereghe jeghens den voornoemde amptman causa officy
- den verweereghe is daeroppe gheexamineert gheweest eodem
ghedient van ander tichten daeroppe de verweereghe gheexamineert is gheweest den 5 january 1633

Jehenne del Bonne ghevanghen verweereghe jeghens den amptman causa officy
Ghedient van tichten ende poincten interrogatoire daeroppe de verweereghe gheexamineert is gheweest - 1 january 1633
andermael gheexamineert den 7 january 1633
Burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe ghehoort ende gheexamineert hebbende de tichten overgheleyt by myn heere den ampman desr stede causa officy Heescher, ten laste van Jenne del Bonne - gheboren in Cité neffens Atrecht - huusvrauwe van Mahieu Le febrve, ghebooren van Balenchen - gheapprehendeerde verweereghe ende andere ende ghelet op de antwoorde by haer opde voornoemde tichten ghedaen,
de voorseide heeren burghmeesters ende schepenen ordonneren de voornoemde Jenne del Bonne te vertrecken buyten de stede ende jurisdictie van deser stede van Poperynghe binnen zonneschyn op peyne van arbitaire correctie - verbiedende haer weder te keeren in toecommende tyden newaere voorsien van behoorlicke attestatie van haer leven alles opde bovenschreven peyne
Actum in camer desen vijde january 1633

11 januari 1633 – De krijgsraad – Subalterne wetten – Transcriptie Henri Vandenberghe

Den 11 january 1633

Actum ter camer den 11 january 1633

Crijghraedt
Capiteinen

D’heer Jan MAKEBLYDE
D’Heer Maillaert VANDE GOESTEENE d’oude
D’Heer Guille PIERENS
D’HeerAnthenis WINNEBROODT

Alpherissen
D’Heer Jaques SCHEVELE
D’Heer Jaques BAERT
D’Heer Jan VAN RENYNGHE filius Kaerle
Michie DE VISCH

Auditeur Ghileijn WENIS

24 januari 1633 – De vastenpreek – SAP 469 – Resoluties

Gheresolveert toe te zegghen den predicant vande orden van Carmelieten
ten respecte van t’prediken vant woordt Godts ten anstaende vasten in redempsie van syn mondtcost t’gone men ghewone is te gheven ant clooster ende anderssins voor al de somme van twaelf ponden parisis midsgaders twee ponden groten voor eenen bouck
boven noch houdtfagoten, 25 bondelen fascheelen ende thien ponden pârisis zonder meer
actum den xxiiijde januari 1633

29 januari – Pieter Schoonaert versus Gillis de Roode - Delicten - SAP 250

Opden xxix january 1633
Pieter Schoonaert, verweerder, contrarie **Gillis de Roode**, den amptman mede ghevoucht in materie van injurie
ghedient van heessche copie winnebroodt 29 january 1633 - meerdaeghs – purgieren

7 februari 1633 – Vlezelijke conversatie - SAP251 - boeten - folio 91

Opden vij february 1633 -
Jan Gallois verweerder jeghens den amptman - causa officy - van de boete van vj pond parisis emmers in discretie vande weth ter cause van **vleesschelicke gheconverseert** thebben med Peryncken filia Jan de Landsheere - med costen

Peryncken filia Jan de Landsheere - verweereghe contra den zelve heescher - causa officy - van de boete van zes ponden parisis - ter discretie van de weth -
ter cause van vleesschelicke conversatie ghenomen t'hebben med den voorseide Jan Gallois - med costen

12 februari 1633 - Delicten - SAP 250

Opden xij february 1633
Franchois Vermaerle, ghevanghen verweerder jeghens den amptman, causa officy,
Ghedient van heesche met employ, daeroppe den verweerder voortghebrocht zyn gheexamineert is gheweest
actum eodem

op t'ontkennen van de verweerder is d'heescher gheadmitteert tot verificatie van zyn gheposeerde faicten - actum den 12 maerte 1633
Vernoght van preuve - de reprochen contradictie van rechte, biddende om gratie met geeschelinghe - concluderende de zaeke
actum den xden maerte 1633

18 februari 1633 Maillaert Vermeulen versus de amptman - Delicten - SAP 250

Opden xviij february 1633
Maillaert Vermeulen ghevanghen verweerder jeghens den amptman causa officy ghedient van tichten - den verweerder ghe-examineert is gheweest den 18 february 1633
ghedient van heessche xx february 1633
copie Jonghe - meerdaeghs

21 februari 1632 – De officieren – Subalterne wetten – Transcriptie Henri Vandenberghe

151r°
Officieren subalterne der stede van Poperynghe by mijn heeren proost burghmeesters ende schepenen der zelver stede op den xxjen february xvj xxxiij

Oppervoogden van weezen
Meester Jan VANDER FOOSSE

Kerckmeesters van Sinte Bertins
Maillaert VANDE GOESTEENE d'oude
Jan ROUVEROY
Jan BAERT
Jaques FOLCQUE

Knape Jaques DE NAGELAERE

Kerckmeesters van Onze L Vrauwe
Meester Jan VANDER FOOSSE
Jacob DEBERGH, filius Gillis
Augustijn JACOBSSOONE
Gheleijn DEBRUIJNE filius Jans
Knape Jaques Cotteel

Kerckmeesters van Sinte Jans
D'Heer Guille FLOOR
Michiel VANDE ZANDE
Rudolf VANDER LEEUWE
Pieter DE WORM
Knape Clays BAELDE

151v°
Officiers generale van de drij prochiekerken
Guille FLOOR
Jan FOLCQUE
Jaques DIEDEMAN
Joos SEYS d'oude

Symphorians DE RADT
Andries LEBBE
Ghilein FREINGY ter assistentie van de dischmeesters van Sinte Jan
Knape Jean DE LAMIJ

Gasthuusmeesters
Dheer Pieter VANDEN PEEREBOOME
Guille PIERENS
Caerle VAN RENIJNGHE
Knape Caerle VANDAMME

Voogden van Capelle vande Magdaleene
Jaques WIJTS
Pieter KEERNE
Cristian BEUTEN (?)

152r°
Gouverneuren vanden aultaer van Onse Vr inde kercke van Sinte Bertins

Clays VERMAERLE
Clays JACOBSSOONE

Gouverneuren vanden aultaer van Onse L Vr inde kercke van Onse L Vr.
Jacob VERSLYPE
Gillis BAERVOET

Gouverneuren vanden aultaer van Onse L Vr binnen de kercke van Sint Jans
Jacob VANDAMME filius Jacobs
Jaques LE ROIJ

Gouverneuren vanden aultaer van tH. Sacrament
Joos COUVREUR
Guille LEDOU

Bezorghers vande goede weghen inde prochie van Sinte Bertins
Jaques CAUWERA
Philips VAN PROVIJN

152v°
Inde prochie van Onse L Vrauwe
Andries MASSELIS dejonghe
Clays DEBERT

Inde prochie van Sint Jans
Gillis VERBURGH
Arnoud MORILLON
Knape Clays DEBEIJ

Warandeerders vande biere ende broode
Jaques WIJTS

Guille PIERENS
Jan BAERT
Robert PROVENTIER
Jaques DIEDEMAN
Robert VANDE GOESTEENE
Phlippe FEROU
Knape Guille VERGHEIJS

153r°
Ommeloopers, voorzitters, ghebieders vande wacht ende bestelders vande marct
Guille VERGHEIS
Pieter BAILLIU

Warrandeerders vande smalle lijsten ter persse, ter rauwe persse med datter annecleeft
Jan VANDE ZANDE
Gillis BUUCK
Bouduyn VERHAGHE
Franchois VAN BEVEREN
Jaques VALLEBOUDT
Michiel VANDE ZANDE de jonghe
Jacob COTTEEL
Jaques PLESSIJ
Clays VAN WATERLEET
Knape Jaques ROUVROIJ

Warrandeerders vande opperloije, recke vulderperse ende verwe
Clays BEKE

153v°
Michiel VANDE ZANDE
Christiaen BEUTEN
Christian LIEBAERT
Jan DE VOS
Andries DE MEIRE
Jacob PLADIJS
Jan DE MEULENAERE
Jan ZANNEKIN
Jacob VANDE ZANDE
Franchois VERMOTE
Clays VERHAGHE
Knape Michiel STAESSEN

Warrandeerders vande saeijen
Pieter DE DAMMERE d'oude
Andries DE MEIRE
Ghileijn VANDAMME
Jan VERCLYTTE filius Jans
Gillis BERVOET
Jan DU FLOCQ
Ghileijn FREINGY

Knape Adriaen VAN BOCKHOUTTE

154r°
Conroyen van Saeyen
Guille VERYSER

Gouverneuren vande vul ambachte
Gillis BUUCK
Pieter DE DAMMERE djonghe
Jacob DEBERGH filius Jacobs
Knape Daniel DE CODTS

Gouverneuren vande weefambachte
Dheer Jan MAKEBLYDE
Jacob WANTEN
Christiaen MAES
Jacob VANDAMME filius Jacobs
Christian ZANNEQUIN
Knape Pieter VAN NEUFVILLE

Gouverneuren vande Schildersambachte
Ghislain VANDE WALLE
Jan DE MEULENAERE
Jacob MAERTEN
Knape Jan MAZEMAN

Warrandeerders vande vlaecke
Jan MAERTEN
Jacob VANDAMME filius Jacobs
Jacob MAERTEN
Jaques PLESSY
Adriaen VAN BOCHOUTTE
Knape Willen VERGHEYS

Warrandeerders vande backers
Mahieu USEEL
Joos DE VOLDERE
Gillis VAN LOVELDE

Meter van baeyen ende saeyen
Jacob MAERTEN

Warrandeerders vande gezoden ende ghebraden med datter ancleeft
Jacques FOLCQUE
Jan VAN RENYNGHE, filius Jaques
Jan DE ROODE
Clays JACOBSSONE
Jaques STEVEN
Frans ROELENS
Pieter VASSEUR

Knape Willem VERGHEYS

155r°
Warrandeerders vande leder
Ghileyn DIEDEMAN
Jaques Folcque
Maillaert VANDE GOESTEENE de Jonghe
Isaacq BEHAREL
Symoen CLAGNET
Knape Jaques DE NAGHELAERE

Warranseerders vande hoppe
D'heer Pieter VANDE PEEREBOOM
Franchois PIERENS
Jan ROUVEROY
Jacob DEBERGH
Pieter KEERNE
Jacob VANDE GOESTEENE
Augustijn VAN DAMME
Clays JACOBSSOONE
Cnape Daniël DE CODTS

Officieren vande Ackerschade
Aernoud MORILLON
Pieter MARQUEJ
Andries VERMOTE
Christian VISAGE
Andries DE ZAGHER de jonghe
Pieter PLAETEVOET
Antheunes QUAGHEBEUR
Pieter BAILLARD de jonghe
Joos VAN HOUCKE
Jaques TAVERNIER
Ghileyn TRYSSEN

155v°
Cnaepen hebbende beslagh binnen ende buytten
Carel VAN DAMME
Maillaert DEPUUDT
Franchois ROUAEN
Carel WYCQUAERT filius Daniels
Jaques POISSANT
Mahieu BROCQ
Joos RYSPOORT
Clays DEBEY

marge:
Maillaert DEPUUDT ende Franchois ROUAEN zullen zijn van particulieren dienste vande voornoemde officieren.

Brandtmeesters ende warrandeerders vande brycken
Maillaerd VANDE GOESTEENE d'oude
Jacques FOLCQUE
Jaques MELIS
Jan VAN RENYNGHE filius Jacques
Mahieu VAN RENYNGHE filius Charles
Frans PYL metser
Jan DELANGHE timmerman
Loys LEROUX schailliedecker
Knape Jacob DE NAGHELARE

Clauwierders vande houtte
Willem VERGHEYS
Carel VAN DAMME
Franchois ROUAEN
Jaques PLETSY (!)
Jan DE PUUDT
Maillaerd DE PUUDT
Gonthier VAN HOUTTE

156r°
Hoppezackers
Gilles VAN CALES
Jan VAN TRECHT
Jan DEPUUDT filius Maillards
Franchois VAN HOVE
Maillard DEPUUDT
Joos VAN CAYZEELE
Franchois ROUAEN
Jan KEERSSEBILCK
Pieter DERAEDT
Jacob ROUVEROIJ
Pieter DE CLERCQ
Jacob BASTIAEN
Daniel VAN CAYZEELE
Franchois SMALLE
Jacob DENAGHELAERE
Andries FONTENAY

Wijnschrooders
Gillis WAGHERS
Jan QUEVAL d'oude
Jan DE VOLDERE
Phlippe FAUVARCQUE
Loys PETITBERGHIN
Jan VERMEULEN

Gaugierders vande tonnen ende vaetgens
Jan DE VOLDERE
Cristiaen DE WITTE

Pieter DEVRYER

156v°
Yckers vande botercuypkens
Ariaen SANSEN
Anthenis DE WITTE

Bierwerckers vande halve tonne ende vaetgens
Pieter ROUVEROY
Pieter HERMAN ghezeyt Mausveldt
Jacob DE NAGHELAERE
Pieter BAILLIU
Jan KEERSEBILCK
marge:
med laste vande clocke te luyden ende te brande tecommen ende alle debvoiren te doene omme t'vier te blusschen

Dit zijn de twaelf mannen vande draperie vande drapperie vande jaere 1633
(oorigineel in twee kolommen)
Jan VAN DAMME
Jan VAN HEEDE
Pieter DE DAMMERE d'oude
Kaerle ROENS
Gillis BUUCK
Michiel VAN THUYNE
Clays DE VOS
Chaerles (Ghillis) DE ROODE
Franchois VAN BEVEREN
Gillis VAN DAMME
Gilis BAERVOET
Clays VAN WATERLEET

26 februari 1633 – Bryckerye ? - 157r° - Subalterne wetten – Transcriptie Henri Vandenberghe

Antheunis VAN NOORDT heeft in pacht ghenomen jeghens de wet deser stede een partije landts groot … gheleghen up de crombekestraete daer eerst eenen bryckery over op ghestaen heeft, de stede toebehoorende voor den tijdt van ix jaeren voor xii ponden ter tafele ende van principaele heure 36 ponden parisis sjaers vallende t'eerste jaer t'halfven 1634 .. etcetera.
Actum ter camere den 26 februari 1633

2 maart 1633 – Sint Jansvijver – Subalterne wetten – Transcriptie Henri Vandenberghe

Jan FOLCQUE filius Jans heeft ghenomen in pachte ter haulche jeghens burghemeesters ende schepenen deser stede Sint Jansvyvere den tijdt van 7 jaeren innegaende t'eerste jaer ten expirerende vande voorgaende pacht voor de somme van vijf ponden parisis jaerlicx boven vier pondt parisis ter tafele, mits conditie nochtans dat de vande wet zullen vermoghen inde voornoemde vyvere te visschen alst hemlieden beliefven zal, zonder afslagh.
Actum ter camer den 2den maerte 1633

7 maart 1633 – De paarden – Resoluties – SAP 469 – folio 25

Burchmeesters ende schepenen deser stede ordonneren elck persoon jeghenwoordelick ghefouriert zynde niet sverlaeten metghaders te compareren elck med de syne med hemlieden peerden voor de wetcamer omme aldaer t'ontvanghen haerlieder billiet van veranderynghe van logement.

7 maart 1633 – De Graankutsers - – Resoluties – SAP 469 – folio 25

Alzoo men van langhs zoo meer ghewaere gheworden is
diversche onghereghel theden
ghecommitteert byde cooplieden opslaenders ende kutsers van graene
op d'ordinaire marctdachen ende andere
in't coopen ende vercoopen vande graenen,
zoo ist dat burchmeesters ende schepenen deser stede omme daerinne te stellen ordere
ten besten dat doendelick is
ende omme de borgherij ende zonderlynghe 't aerme ghemeente te soulagieren
die te bet t'accommoderen in t'coopen van haerlieden wekelicksche eestgraenen,
verboden ende gheinterdiceert hebben
zoo zy doen by desen
te coopen eenighe coornen, rogghe, messilioen ende andere graenen
buiten de maerckt
ende oock ter marckt eenighe coopende tselve voorts te vragen ten selven daghe,
ter marct in haerlieden huusen ende kelders
opde boete van ses ponden parisis
ende verbeurte vande graene ten proffycte van de kercke ende aermen half en half,
ofte ter dispositie vande weth
zynde hemlieden oock verboden eenighe graenen te coopen op d'ordinaire marctdaeghen,
voor den twee uren naer noene
op ghelycke boete,
blyfvende in vigeure oock alle placcaeten ende voorgaende statuuten ten dien opsiene voor desen ghemaekt zoo ande backers als andere
Actum ten camere den **vijfden maerte 1633**
Ende ghepubliceert s'daechs daernaer
Den 2 october 1639 par Beke ghe-erpublicert esen 24ste decembre 1706

Alsoo ghewaere gheworden es gheweest de groote zwaericheydt ende onghereghelheydt,
ghecommitteert byde pachters ende ande molage onder dese jurisdictie
ter cause van innynghe van sconincx imposte opde graenen
commende ten vuer ende verbacken wordende
al welcke hun vervoordert hebben eenighe cutserie te tauxeren naer hunne phantazie
daeromme ghedaen – executeren ten grooten intereste van t'ghemeene ende namentlick van vele schaemel lieden niet backende ende tvoorseide recht oversulcx niet schuldich synde dat zy dus clachtich hebben ghevallen
omme waerinne te voorsiene – soo ist dat burchmeesters ende schepenen deser stede goedt ghevonden hebben een yeghelick by desen te preadverteren dat zoo wanneer zy ghevraecht worden van eenighe vande voornoemde pachters vande molage recht daervan zy niet en connen accorderen dat zy sullen hebben te compareren voor hemlieden (de voorseide pachters daerop ghehoort)
in cas zy gheen commis en stellen volghende doude instructie
ofte emmers gheen gheste en hebben

omme haerlieden slete op hunnen eedt ghetauxeert ende ghegrosseert te werden als naer redene, ditto al by provisie ende dat by de lieden anderssins zouden moghen gheordonneert werden
ende was ghepubliceert ter bretesque dezen 13de maerty 1633

11 maart 1633 – Sint Six - Renten - uitgetypt door H. Vandenberghe

A scavor que ce jourdhuij date de ceste comparut en sa personne
le Sieur Andries MARSILLES Baillij et admodiateur au quartier de Furnes des biens
et terres de messire Philippe Gillocq prelat de St Bertin conté d'Arques etc
donnant a cognestre comme Jean FOBERT avoyt le desir de soy rendre religieux
au couvent des Révérendes Pères Brigittins en la ville d'Armentières auquel il seroit
aussij receu et admis moyenany qu'il soit pourvue d'un dot competent tant pour
sa table, qu'aultres necessitez a ce requis sij estre que le dit comparant
pour et au nom didit Sieur Prelat voulant foventer et advancher son bon
dessein at promis et promet par ceste en cas que ledit FOBERT viendroit
a entrer ledit couvent prendre l'habit d'icelle religieulx et convictement
faire ..llecq son proffesion de payer au R.. P. Prieur et couvent des susdictes
Brigittins une rente de cens florins par an raichaptable a deux esganches
rembours de dernier xvj dont la dite rente viendra a avoir cours du jour
de la dite profession et escheroit la premiere annee un an apres et aussij
secutivement d'an en an jusques au rembours de la dite rente qu iceluij concernant

peldroit faire quand bon luij semblera en payant les deniers principalux a deux
esganche payement comme dict est avecq rate et portion de temps des arierages
la dicte rente en oultre at promis le dict comparant comme il faict par ceste, de payer
audicte Prelat de couvent cent florinsune fois au jour de ladicte profession pour

certaines necessites du dict FOUBERT obligeant le dicte comparant pour l'assurance
et entretement de ce que dessus sa personne et biens present et futures ..
aussij a touttes autres choses contraires a vesdictes presentes Actum present Chaerles ..
et Mr Josse CHEYS eschevins le xj de mars 1633.

19 maart 1633 – Willem van Damme versus Philips van Prouys - Delicten - SAP 250

Opden xix maerte 1633
Willem van Damme verweerder jeghens Philips van Prouys heesscher, den bailliu medgaders hem ghevought in materie van injurie
Ghedient van heesche copye Winnebrooudt
den xvj april 1633 ende niet min gheordonneert beede partyen te compareren in persoone dyssendaeghe eerstcommende in camere daerinne by de weth
daerinne ghedaen te worden naer behooren actum eodem

Burghmeesters ende schepenen ordonneren de verweerder medghaders int vriendelick te veraccoorderen ist doenelick dies niet recht
Actum den 19de july 1634 te volcommen par verweerder retroacte ten naesten op peyne van recht ghedaen te worden
actum den 30ste september 1634

1 april 1633 – Despré verbannen - Delicten - SAP 250

Opden 1ste april 1633
Despré, ghevanghene verweereghe, jeghens Bailliu, causa officy
Ghedient den heescher par gheschrifte daerop den verweereghe ghehoort ende ghe-examineert heeft de zelve - ontkent van woorde te woorde ende mids hare ontkenninghe is den heescher gheadmitteert ten preuve
actum den 1ste april 1633
Ghedient par heescher den intendit vernoughende hem daermede van preuve mids d'auditie van de oorconde by den voorseide intendit behelst
Actum den viiijde - 8ste - april 1633
Ghebannen 5 jaeren.

1 april 1633 – Jan Clichthove verbannen - Delicten - SAP 250

Opden 1ste april 1633
Jan Clichthove ghevanghen verweerder jeghens den bailliu causa officy
Ghedient van heesche par escirpt copie par verweerder - den welcken d'heescher heeft ghemployeert - metsghaders verweerders judiciele kennisse voor preuve - ende den verweerder ghevraeght of hy zyne justificatie daerjeghens zoude willen doen, heeft verclaert dat neen ende ghebeden om gratie, dien volghende gheconcludeert in rechte
Bannisement van thien jaeren, volghende defentien in datum xxij april 1633 met gheesselinghe

4 april 1633 – 't Groot Calis verkocht - Halmen

Ten halmdaghe den iiij april 1633

Mayken weduwe Jan Wyts
gheadsisteert met Ghelein Wenis
in desen haeren bistaenden man,
onterfde haer ende erfde Ghelein van Damme filius Jacob present ende accepterende in een huus ende erfve metten hommelhove daermede gaende **ghenaemt Groot Calis** daer den selve Ghelein woont, aboutterende tsamen van vooren **opde Casselstraete**
van westen d'aeldynghen Wyts ende Mojaert
ende van noorden t'straetgen
zuuver ende onbelast
v schele te godtspenninck ende te lyfcoop xxiij pond parisis
te hooftcleede ij dobel ducaten in specie ende van pirncipaelen coope de somme van iiii xx pond grooten vlaems
te betaelen twee hondert guldens ghereet ende tsurplus van hondert guldens sjaers ofte ten valdaeghe te betaelen ende rentewijs verlenen ende hypothequeren ten haerlieden contentemente van de vercoopeghe
de loopende jaerschaere scoopers proffytte
actum ut supra

16 april 1633 – Vleselijke conversatie - SAP251 - boeten - folio 97

Jan Questroy filius Jacques - verweerder contra den bailliu - causa officy heescher - tenderende ten fne den verweerder ghecondemneert zy in alzulcke boete peine ende amende als bevonden werdt te behooren ter cause van vleesschelick conversatie ghehadt thebben met **Casynken filia Cornelis Beudaert** - by haer ghewonnen hebbende een kyndeken - met costen
Casynken filia Cornelis Beudaert - verweereghe jeghens den zelen heescher - tenderende ter fyne dat de verweereghe ghecondempneert zy in alzulcke boete peine ende amende als bevonden wierdt te behooren ter cause van vleesschelick gheconverseert thebben met Jan Quetstroy filius Jacques
zulcx dat tzelve Casynken by hem vercregen heeft ende ghebaert eene vrucht - met costen

Het was een meisje en het kreeg de naam Johanna Questroy.

24 april 1633 – Vissen in de schipvaart - SAP 125A - nummer 62

Jacob Maerten - oudt dartich jaeren ofte daerontent - landsman - woonende binnen de jurisdictie van Poperynghe - attesteert voor de gherechte waerheit dat hy upden xxiijde deser ghevischt heeft met zeeker schepnet inde schipvaert der zelve stede **tusschen 't Reepken ende Coppernolle** -
by consent vande pachter vande visscherye vande zelve schipvaert - alwaer hy ghevonden is gheweest van Loys Petitbergen ende Jan Douré - dienaeren vande zelve stede –
nemaer hebben de zelve dienaeren alsdanne oock ghevonden visschen inde zelve schipvaert met ghelycke schepnet -
Willem Blyck - woonende onder de heerlickhede vande Coppenolle voorseit - **Cornelis Rycquaert ende Adriaen Galloys** -
woonende onder de prochie van Elverdinghe - ende alzoo dezelve dienaren anneghinghen de voornoemde Willem Blyck ende dandere aldaer visschende
ende hebbende hemlieden schepnet afghenomen –
soo heeft de voorseide Blyck de perse van zyn schepnet ghebroken in twee sticken ende daermede ghesleghen den zelve Loys - dienaere ende Jan Douré mette assistentie vande zelve Galloys - die de voorseide Loys byden halse vande craeghe van zyn wambais vastnam - zulcx dat de zelve dienaren door de voorseide resistentie ende ghewelt hemlieden anneghedaen - ghenootsaeckt zyn gheweest de netten by hemlieden afghenomen te quytteeren ende zyn mitsdien de voorseide Blyck - Rycquaet ende Gallois gheloopen in de cant van een elst - alles nadien zy respectivelick tvoorseide ghewelt ende resistentie aende voorchreven dienaeen int afgnemen van hemlieden netten - ghedaen hadden -
beloovende tzelve te ratiffieren wettelick tallen tyde dies verzocht zynde
toorconde desen xxiiij april 1633
by laste Jacob Maerten

27 april 1633 – Register van de boeten – SAP 251

Antheunus Mazeman, verweerder jeghens den bailliu, causa officy heescher,
vande boete van xij pond parisis ter cause **den verweerder ghevischt heeft inde vaert** opden 23 april lestleden, contrarie t'statut medghaders costen

Den verweerder comparerende jeghens d'heescher is gheconsenteert oorlof van de hove – eodem

29 april 1633 – Subalterne wetten – Transcriptie Henri Vandenberghe

159r°

Op de requeste ghepressenteeert van weghe Martha de weduwe van Pieter MASSEAU

Mijheere den proost vuyt de name vanden heere ende de drije collegien competerende de remonstrante quitschelt van t'stederecht op cleen bier by haer te venten ende debiteren. Actum 29 april 1633

Actum ter camer den 10 july 1633
De wet heeft gheaccordeert an Jaques CAUWRA ende haeren medegheselle in wette, dat zijne dochter commende ten huwelicke met Jacob LOOTEN filius Willems thaeren bruyloftsfeeste zal ghestaen midts betaelen van t'stederecht op de bieren drij p. parisis van elcke tonne tende verclaersen by eede de juuste slete.

Heeft inghestelt gheaccordeert an de weduwe Bavo BERVOET dat haeren zoone commende ten huwelicke med Cathelyne filia Marcx DEKEYZER thaerlieden bruyloffeeste zal ghestaen mits betaelende van t'stederecht op de bieren vier p. parisis zijnde van elcke tonne verclaerende by eede de juuste slete. Actum ter camer den 27 july 1633

30 april 1633 – Delicten - Delicten - SAP 250

Opden lesten april 1633 - **Jan van Bleus** verweerder jeghens den bailliu, heescher, causa officy
Ghedient van heesche by gheschrifte copie Houcke - depost ghedient van andwoorde
geen uitspraak

30 april 1633
Franchyncken Banckaerts verweerghe jeghens den bailliu causa officy heescher
ghedient van heesch par escript waeroppe den verweereghe naer examen gheordonneert wierdt te vertrecken buytten dese jurisdictie naer de zonnenonderganck up arbitraire correctie den xxx april 1633

ultima april 1633
Mayken De Mey ghevanghen verweererghe jeghens den bailliu causa officy
Ghedient van heesch par escript lesten april 1633
Depost ghedient van nieuwe poincten ende tichten waeroppe den verweereghe ghe-examineert is gheweest ende ghekent 'tgone inde marge verclaert –
ghedient den iiijde juny van andere poincten ende tichten waeroppe de verweereghe gheadwoordt heeft ende ghekent t'gone inde marge latende,
ten selven daeghe 's heerscher op
de ontkende artickelen versouckt gheadmitteert te worden ter preuve daertoe de weth hem admitteert ende de verweereghe het contrarie, dynckt haer goedt - actum eodem
verdreghen par verweereghe van voordere preuve employerende alleenelick haere kennisse - indirectelick ghedaen
verdreghen par verweereghe het adsistere met Houcke haeren procureur van contrarie preuve midtsghaders van reprochen ende salvatien ende midsdien van wedersyde de zaecke gheconcludeert op rechte

actum den 8ste juny 1633
Ghebannen vifthien jaeren inghevolge van sententie in daten van de 8ste mey 1633 ,naer geesselinghe

Charles ende Jaques Du Hameau verweerders jeghens den bailly causa officy
Geen uitspraak

1 mei 1633 – Rakende de gebrande wijn – SAP 470

Folio 228
Raeckende den ghebranden wijn
1
Alle de gonne hemlieden gheneirende met ghebranden wijn ofte **lezervyte** te venten onder dese jurisdictie in cleene maeten en sullen niet vermoeghen n te doen eenighe van de selve drinckwaeren in flesschen, cannen ofte vattiens ende maeten min houdende de vyer stoopen, dan wel in meerder maeten danof de minste werdt van vyer stoopen behoorelick opghevult zijnde, danof zij voor t'in doen en kelderen van dien ghehouden werden te haelen behoorelick billiet vande pachter, op peine van te verbeuren, telcken zij de contrarie doen sullen, de boete van xij pond parisis. verbeurte van de voornoemde vaeten, flesschen, etc met den wijn.
2
Item alle de gonne hemlieden gheneirende met ghebranden wijn te distilleren, sullen ghehouden wesen voor emers met tselve distilleren pertinentelick over te gheven bij billiette in handen van de pachter de quantiteyt van de ghebranden wijn bij hemlieden ghedistilleert op de boete van xij pond parisis.
3
Ende werden ghehouden tallen tijden dies bij den pachter zijnde versocht te doen behoorelick renseing van d'uitlveringhe van de selve wijn,
Folio 229
soo buutten als binnen op de boete van xij ponden parisis.
4
Insghelickx de gonne indoende ghebranden wijn in groote werden ghehouden dies behoorelick billiet te haelen voor t'indoen der selve op de boete van xij pond parisis ende de verberute van de selve ghebranden wijn.
5
Wat oock ghehouden renseing ende behoorelijck bewijs te doen van d'uutleveringhe van zijne wijnen in groote vutghelevert op deboete van xij pond parisis als voren ghepubliceert ter pretesque **1 meye 1633**
Ondertekent A. Riche

Mei 1633 - Verkocht Hererman gebranden wijn? - SAP 125A - nummer 57

Intendit ende employ van blycken omme **Jacques Staes** - heescher ter eende zyde
jeghens Heyerman verweerder ter andere
voor myn heeren burghmeesters ende schepenen van Poperynghe
Alvooren den heescher employeert voorgaende met d'acte van admissie onder

Enqueste judiciele ghehouden by d'heeren Mailalert van de Goosteene d'oude - Charles Lurin ende Jacques Folcque - schepenen

der stede van Poperynghe opden intendit ende ten versoucke van Jacques Steven heescher jeghens Niclais Heyerman verweerder
heden overgheleghen upden welcke ghehoort ende gheexamineert zyn d'onderschreven ghetuughen die ghedeposseert hebben zoo hier naer volcht

D'heer Ghislein Diedeman - coopman - huudevetter ende jeghenwoordelick schepenen deser stede voorseid - oudt 60 jaeren ofte daerontrent oorconde ghedacht - ghehoort ende gheexamineert opden voorseide intendit - zecht ende tuught op eedt -
dat hy ten jaeren 1633 - gheen brandewyn heeft ghehaelt in minder maet dan in een flassche van twee stoopen - de welcke hy deposant by faulte van meerder maete andermael heeft doen vullen - dadelick ende immedeatelick naer het haelen ende vullen van d'eerste flassche - makende t'saemen vier stoopen -
sluytende hiermede syne depositie - die hy deposant naer lecture heeft onderteeckent
Ghelein Diedeman doude

Guillaume vande Bossche - cledermaecker van zynen style ende hem ghenerende met brandewyn vercoopen - oudt 55 jaern ofte daerontrent - oorconde ghedaecht - ghehoort ende gheexamnieert opden voornoemde intendit - zecht ende tuught op eedt - dat hy hem diverssche stonden doen **Cornelis de Vos** pachter was van 's conincx impost opt wynen ende brandwyn naer syn best memorie inde jaere 1633 -
ghehaelt heeft ten huuse van de voorseide Heyerman - in potten ende stoopen ghebranden wyn tot sessentwintich stuuvers den stoop -
ghevende voor redene van wetenschap bevrecht t'hebben gheweest by s'verweerders huusvrauwe - sone ende maerte -
sluytende hiermede syne depositie
Guillaumes Vanden Bussche

Pieryntje Ghysers - wedewe van Carel van Dume - gheneerende haer med brandewyn vercoopen - oudt 61 jaeren ofte daerontrent - - oorconde ghedaecht ende ghe-examineert opden voorseide intendit zecht - tuught ende deposeert op eedt - dat in meye 1633 - naer haer beste memorie emmers ten tyde de voorseide Vos - pachter was van s'conyncx imposten opt ghebrande wynen bynnen de voornoemde stede -
zy gehaelt heef ende ooc op noch ander tyden ten huuse vande voorseide Heyeman ghebrande wyn in toopen ende cannen -
zynde bevrecht van s'verweerders huusvrauwe ende jonckwyf -
ghevende voor redene van wetenschap de selve brandewyn ghecocht hebben een daelder ge stoop
sluytende hiermede haer depositie
T'marcq Pieryne Ghysers

Pierynghen dochter van Martin van Losvelde - jonghe dochter - onghehuwet - oudt 21 jaeren ofte daerontrent -
oorconde ghedaecht ghehoort ende gheexamineert op den voorseide intendit- zecht tuught ende deposeert op eedt dat zy ten diverschen stonden inde jaere 1633 - ghehaelt heeft in stoopen ghebrandenwyn ten huuse van Niclais Heyerman -
bevrecht synde by s'verweerders huusvrauwe ende oock by syn maerte -
Sluytende hiermede haer depositie die den deposant naer lecture heeft onderteeckent
T'maerc van Pierynghe Loselde

Mayken van Damme - filia Frans de Schottere - wonende binnen desser stede - haer gheneerende met brandewyn te vercoopen - oudt 46 jaeren ofte daerontrent - oorconde ghedaecht ghehoort ende heexamineert opde voorseide intendit -
zecht ende tuught op eedt dat zy inde jaere 1633 - naer haer beste memorie emmers ten tyde dat Cornelis de Vos woonende tot Ypre pachter was ’s conyncx impositien opde ghebrande wynnen binen deser stede - ten diversche stonden in vierendeelen ende stoopen ghehaelt ende ghecocht heeft ten huuse vande verweerder ghebranden wynen tot 24 soo 26 stuvers den stoop
Sluytende hiermede haere depositie die sy naer lecture heeft onderteeckent
by my Maeken van Damme

Cathelyne Cathoore filis Anthonis - jonghe dochter te huwen - woonende binnen dese stede - oudt 31 jaeren ofte daerontrent - oorconde ghedaecht ende gheexamineert opde voornoemde intendit - zecht - tuught ende deposeert op eedt dat zy gheleden onderhalf jaer ofte daerontrent emmers ten tyde dat Cornelis de Vos pachter was van s'conincx impositien op ghebranden wynen binnen dese stede ten diversche ende vele stonden ghehaelt heeft brandewyn in maeten van vierendeelen ten huuse van de voorseide Heyerman -
ghevende voor redene van wetenschap de selve ghetaelt t'hebben 26 stuvers den stoop ende bevrecht t'hebben gheweest zomtyden yden huusvrauwe van de voorseide verweerder somtyden byde maerte ende oock by tkynd van Andries Dutare wonende ten huuse vande voorseide verweerder
sluytende hiermede her depositie
t'marcq Cathelyne Cathoore

1 mei 1633 – Verpachting van de stedeaccijnzen – Subalterne wetten – Transcriptie Henri Vandenberghe

157v°
Verpachtynghe ghedaen vande stede assysen upde wynnen, brandewynnen ende bieren, voor den tijdt van zes maenden inneghecommen den eerste meje, ende expirerende den laetsten october 1633, op d’ordonnantie daeroppe ghemaeckt ende ghelesen

marge:
onvermindert de pacht te betaelen ter tafel van wette xLj ponden parisis. Rouper 20 schelle parisis.
De pacht vande wynnen is hooghst inghestelt by billiette by de stede op.

Te verhogen by pennijngh, doende elcke pennijngh 3 ponden parisis, op t’proffyt vande zeste pennijngh.
Niet verhooght ende ghebleven op de stede.

Marge:
Instel 24 ponden parisis ter tafel van wette.
De pacht vande bieren ghereserveert t’reepken ende de herberghe vande coppenolle es hooght inghestelt by Meester Joos SEYS op ijM viijC xx pondeen parisis ende aldaer ghebleven voor de stede.

Marge
Instel 8 p. parisis.
Wyn 12 p. parisis.
De rouper 20 s. parisis

Den pacht vande ghebrande wyn es hooghst inghestelt by Jaques PROVENTIER op ijC xx ponden parisis, ende ghebleven op de stede.

158r°
Stede recht op de ghebrande wyn voor zes maenden inneghegaen zijnde 1 mej 1633 ende expirerende laetsten october in t'voornoemde jaer, is anghesleghen jegens t'college vande wet
by Charles LEURIN voor de somme van jC Lvij p. parisis.
ter tafele xij p. parisis
Actum ter camer 12 mei 1633

Vermaeck vande bieren tot alderheylighen 1633
Actum ter camer den xiiij mey 1633

Marge telkens ter tafele vj p. parisis
Franchois VANDAMME voor jC xx p. parisis
Jaspar PYCK voor iiijxx iiij p. parisis
Franchois PYL voor
Pieter Rooms voor iiijxx xvj p. parisis.

Ter camer den 8 juni 1633
Marge telkens ter tafele vj p. parisis
Clays BUUCK voor Lx p. parisis
R (Weduwe Relicta) Jan VAN ZUUDKERCKE
voor xxxvj p. parisis.

Relicta Jaques VASSEUR vande wynen die zij venten zal tot den jen november 1633 heeft vermaerkt voor jC Lxviij p. parisis
158v°
6 p. parisis Daniel VAN ZANDVOORDE junior voor jC viij p. parisis
6 p. parisis Jan DE LANGHE voor x p. grooten
6 p. parisis Jan Baptiste VANDER KYNDEREN junior xiij p. grooten
Pieter MASEAU v p. grooten
6 p. parisis De kynderen van Philips VERCLYTTE filius Ghileyns 84 p. parisis
Relicta Jan BORRY Lxxij p. parisis
Jan DELANDSHEERE
6 p. parisis Gillis VANDAMME v p. grooten
Cristoffel MAHIEU heeft vermaeckt med wetten dat hy op elcke tonne bier die hy tappen sal te grooten eecke zal geven L s. parisis
Jan Baptist heeft vermaeckt voor het stederecht van zyn bruloftbier 16 mytten
voor de somme van xxiiij p. parisis

5 mei 1633 – Gedronken bij de brouwer Vander Leeuwe ? – Processen SAP125a – nummer 54

Informatie preparatoire ghehoort by notaris ende ghetuughen onderschreven ten versoucke van **Rudolph vander Leeuwe**
Pieter Gaillaerd filius Robert woonende met Guillaume Valcgrave onder de jurisdictie van Poperynghe – oudt xxv jaeren ofte daerontrent,
tuught ende deposeert op eedt –

warachtich te zyn dat hy mede ende verselschapt van **Andries Fieux**,
ghecommen heeft ten huuse ende brauwerie van Rodolph vander Leeuwe voornoemd,
opden derden Poperynghe feest van laetsleden,
vraghende om bier, t'welck de de huusvrauwe vande zelve Rudolph hemlieden weygherde te tappen,
zoo dat een weinigh tydts daernaer – midts **Magdalene Thezes,** aldaer by den deposant ghehaelt zynde, zeyde dat zy zoude willen tappen, ten fyne zy moghte prouven het bier om te weten of zy danof zouden nemen ende coopen om hunne apparante zekerheyt -
De huusvrauwe vande voorseide Rudolph ghetapt heeft twee cannen, die by hemlieden ghedroncken zyn gheweest, zonder daervooren yet beaelt te hebben, ofte dies ghevraeght t'hebben gheweest.
Sluutende daermede zyne depositie, die hy naer lecture heeft onderteeckent.

Andries Fieux filius Maercx, jonghman te huwen, woonende mete Gillis Vandromme in Reninghelst, oudt xxvj jaeren ofte daerontrent, tuught ende deposeert op eedt warachtich te zyn dat hy met Pieter Gaillaerd opden laetsten poprnghe feestdagh les-tsleden ghecomen heeft ten huuse van Rudolph vander Leeuwe alwaer zy tot zyn huusvrauwe vraeghden of zy een pot bier, drie ofte vier zouden moghen alhierdryncken, dannop zy antwoordende dat zy gheene en mochte tappen – waeroppe magdalene filia jan Theze, de vryster vanden voornoemde Gaillaerd, aldaer present, zeyde dat zy quamen om 't bier te prouven om hun zeker feeste als wanneer de voornoemde rauwe hemlieden ghetapt heeft twee cannen,zynde daermede midts de toecomste vande bailliu ende eenighe wethouders der voorseide stede - van daer vertrocken, zonder yet betelt t'hebben, nocht hemlieden betalnghe afghevraeght thebben gheweest, twelcke dendeposant alhier ghehoort heeft,
Sluutende midsdien zyne depositie, die hy naer lecture heeft onderteeckent.

Magdalene filia Jan Theze, oudt xxvj jaeren ofte daerontrent – tuucht ende deposeert op eedt waerachtich te zyn dat zy met Pieter Gaillaerd opden laetste Popernghe feestdagh, ghegaen heeft eten huuse van Rudolph vander Leeuwe, welcken Gaillard ende Andries Fierux, vraeghden tot de huusvrauwe vande zelve Rudolph om alaer eenighe potten bier te moghen dryncken, daerupp de zelve huusvrauwe zeyde dat zy hemlieden gheene en mochte tappen – replicquerende de voorseide Gaillaerd dat zy par avonture quamen om hemlieden zekeryngh-bier te provuen, zoo dat de zelve brauwer darop zeyde dat hy't langhe maeckten eer zy ten huwelick quamen, daropp de deposant zeyde dat zy zoude willen tappen om te prouven, zeghende – wy commen om ons zekerynghebier, als wanneeer de voorseide vrauwe hemlieden ghetapt heeft twee cannen die by hemlieden uutghedroncken zyn gheweest, zonder 't zelve betaelt, fote om bealynghe ghevraeght t'hebben gheweest, zynde daernaer, midts de toecomst van de bailoiu ende eenighe wethouders van aldaer verrtrocken
Sluutende daermede haer depositie

Aldus ghehoort ende ghedeposeert present Thomas Sainture ende Jacques Sainture, ghetuughen den vden mey xvjc drye en dertich ter oorconde

21 mei 1633 – Christiaen Vandaele bier geleverd zonder aan te geven - Register van de boeten

Christiaen Vandaele, verweerder
jeghens de bailliu, causa officie,
omme de boete van xij pond parisis
ende verbeurte van een tonne groot bier, weerdigh ghelick xij pond parisis,
ter cause hy verweerder,
den xxide meye 1633, heeft laeten lichten de gelicke tonne groot bier vut syne brauwerye,
zonder billet t'hebben ghehaelt van de thresorier
ende zonder t'zelve hier t'hebben ghedaen laeden by de dienaers deser stede,
alles conforme zyne kennesse
Ende submissie by obligatie

4 juni 1633 - Delicten SAP 250

Opden iiijde juny 1633
Peroone Martens ghevanghene verweereghe jeghens den bailliu deser stede, heescher, ghedient van heesch par excript daerop de verweereghe ghe-examinert heeft ghekent t'inhouden van dien - biddende om gratie actum eodem
Ten zelven daeghe d'heescher employeert voor preuve s'verweereghens kennisse judicieel ghedaen hem daermede verdraeghende van voorder preuve -
de verweereghe ghevraeght of zy verstont eenighe justificatie te doene heeft verclaerst dat neen, - haer verdraeghende van reprochen ende midsdien de zaecke gheconcludeert in recht actum den iiijde juny 1633
Ghebannen vuyt deser stede metghaders Ipre, Veurne, ende acht prochien voor drye jaeren.

7 juni 1633 – Borg voor Ernest brandt uit Limborch – Halmen

Alzoo **Ernestes Brandt filius Jans**
ghebooren van Limboorch, duyschlandt,
mandemaker van synen style gheordert was te vertrecken buuten dese jurisidictie
Soo ist dat burghmeesters ende schepenen deser

hem gheconsenteert hebben alhier te resideren
up cautie van dat hij den aermen niet en zoude belasten omme
twelcke te doene hij by desen heeft mede doen compareeren Cathelyne de weduwe van Didier Metsu
Gheadsisteert met Damier de Coster in desen haerlieden bystaenden man,
de welcke verbonden heeft in handen vande weth
een haer huys staende staende op de gront van Jacob Wannen up de zuutzyde van gasthuysstraete tusschen 't huysch van Jan Minne ende Anthoine Bureau
Omme in ghevalle van voornoemde belastynghe byden voornoemde Brandt zijne huysvrouwe ofte naercommers
Hij in alle schaeden ende intereste renuncieren de voorseyde beneficie
Actum present meester Joos Cheys vervanghende Reninghe
Desen vijden juni 1633

8 juni 1633 – Molenaar kapt bomen – Boeten - SAP 251 - folio 100

Opden viij juny 1633 -
Domyn Vermeulen verweerder jeghens den bailliu - causa officy - heescher vande boete van vj pond -
ter cause hy heift ghedaen afcappen de coppille van seker boomen staende opden grondt vande heere by hem ten tytel van cheynse ghehouden - nietjeghenstaende t'verbodt aen hem ghedaen ten verzoucke van Jan van Bleus -
conforme t'xiiijde artikel titel 27 vande costuymen deser stede met costen

11 juni 1633 – Pieter Salomé – Watermolenaar - SAP 125/A

Het dossier bestaat nog uit een vijftal stukken, waarvan er één het verloop van het proces schetst. De andere stukken zullen we daar tussen schikken, zodat we een chronologisch verhaal krijgen.
De watermolen van de heer, lag in de Gervelgatstraat – de huidige Veurnestraat - op het uiteinde van de stad. Na het Watermolenhof en de stadsbalie die daar stond, begon de Coppernollestraat die de richting van Woesten uitging.
De watermolen van de heer werd samen met de Couterwindmolen verhuurd, zodat de molenaar wanneer er geen wind was, de watermolen, en wanneer er geen water was, de wind, kon gebruiken om te malen.
Zoals uit de 'enqueste' hieronder blijkt, was **Pieter Salome**, *als molenaar, de opvolger van* **Domyn Vermeulen.**

De zaak begint op de 11de juni 1633. Dan lezen we dat Pieter Salome een boete krijgt voor het malen onder de 'nagel':
Boeten - xj juny 1633
Pieter Salome de jonghe, verweerder,
jeghens den bailliu, heescher, causa officy[1],
van de boete van xij – *12* - pond parisis
ter cause[2] hy ghemaelen heeft inden watermeulen onder den naghel inde zomer lestleden,

medgaders costen

De baljuw is op dat moment **Joris Queval.**
In de watermolen was er een nagel aangebracht waaronder het water niet mocht zakken. Stond het water boven de nagel, dan mocht hij malen, anders niet, om zo te voorkomen dat het water van de vaart afgemalen zou worden en de schepen Poperinge niet zouden kunnen bereiken.
Ook in de 'speie' die langs de watermolen lag, was een dergelijke nagel aangebracht met dezelfde bedoeling.
Het valt hier op dat de baljuw rijkelijk laat is met zijn aanklacht aangezien het hier over feiten gaat van de 'vorige zomer'.
Pieter Salomé komt echter niet opdagen en hij wordt 'herdaagt'.

Herdaeght op heden par Maeseman den xxvj 9bre 1633 – ***29 november 1633***
Gheordonneert den verweerder t'andwoorden jeghens ten naesten op peyne van condemnatie – actum eodem

Het is advocaat Houcke die voor Salomé komt pleiten en ontkent de aanklacht. Hij vraagt echter, wanneer de balliu toch de zaak verder wilt zetten, of hij wilt verduidelijk op welke dag dat dan wel zou gebeurd zijn.
Houcke – *de advocaat van Salomé* – ontkent scheescher heesch, versouckende nietmin expresse van dagh, wanneer d'heescher mainteneert dat den verweerder zoude ghemaelen hebben, beneden den naghel, t'welcke d'heescher debatteert, op als ghelet, gheordonneert den heescher naerdien te verclaeren **ten wat daghe oft tyde** den verweerder zoude ghemaelen hebben onder den naghel ofte hooghte ordinaire

De watermolen van de Heer was een onderslagmolen

Den heescher voldoet ande voorgaende ordonnancie, seght t'zelve gheschiedt te zyne **in julio ofte ougst lestleden**, ghedeurende t'berecht van d'heer **Jacques Schevele**, op wiens verzouck de calaigne ghedaen is, sustinerende[3] daermede voldaen t'hebben.
Met ''t berecht van Jacques Schevele' wordt de periode bedoeld dat hij 'refectiemeester' was. Nu zouden we dat de schepen van openbare werken noemen en die moest toentertijd ook instaan voor de werken aan de vaart.
Houcke, Salomé's advocaat is echter niet tevreden over dit antwoord en vindt zelfs dat dit antwoord niet 'ontvankelijk' is.
Houcke over den verweerder repeteert sheescher voldoeninghe medghaders impertinentie,
als niet behooirelick voldaen t'hebben ter voorgaende ordonnantie,
nemende conclusie van niet ontfanghelick

De baljuw gaat hier dan weer niet mee akkoord en vraagt of hij één en ander mag bewijzen, wat de rechters hem toestaan.

---

[3] Sustienerende = volhoudende

D'heescher ter contrarie ghedooght recht, verzouckt admissie ter faicte,
waertoe de wet den heescher gheadmitteert heeft, ende den verweerder ter contrarie dyncket hem goedt
Actum den xj xbre 1633 – ***11 december 1633***
Vernought van preuve par heescher verdaghen op contrarie den 14 xbre 1633 **- *14 december 1633.***

Op de 15de december 1633 brengt de baljuw zijn aanklacht en de 'enqueste' binnen op de rechtbank, en die luidt als volgt:

Voor myne heeren burchmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe
Intendit omme de bailliu der zelver stede – causa officy, heescher, jeghens Pieter Salomé Dejonghe, verweerder
Alvooren employeert ulieden heeren ordonnantie ende admissie ter faicte.

Ende omme onder tversoucken dyer te proberen[4] tinhouden van zynen heesch,
dannof teffect es dat den verweerder inden zomer laetstleden ghemaelen heeft onder den naeghel vande waetermeulen, die hy te pachte es houdende van myn eerweerde heere, den prelaet van Ste.-Bertins ende dat in zulcker voughen het waeter teenemael af was,
zulcx dat de schepen ligghende aen tReepken niet en cosnten afvaeren nochte ter caye opcommen ende dat de schippers ter cause dies,
hemlieden beclach hebben commen doen aen ghemargineerden –
dheer **Jacques Schevele en Jacques Steven** – als wesende refectiemeester –
inde qualiteit als berechter ende dat hy dienvolghende inspectie heeft ghaen nemen metten heescher van tghonne voorseit
ende dat alsdanne ter cause dies - byden heescher calainge[5] ghemaeckt es gheweest –
beliefve myne voorseide heeren, te hooren up eede de zelve ghemaergineerden,
hem particulierelick bevraeghende den tyt deser gheschiedenisse mette redenen van scientie[6] ende noodelicke circumstancien
Ter betooch dat den verweerder ter cause voorseit gheincureert heeft de boete van xij pond –
exhibeert hier neffens acte van xxiijde meye 1618, onderteekcnet M. Lottin,
by welcke blyckt dat de pachter vande watermeulen, twaeter niet en vermoghen needer af te maelen dan daerby ghezeyt es, ende welcke acte oock militeert int regaerd vande verweerder overmitz hy verweerder inde plaetse van **Domyn Vermeulen** ghecommen es, ende zynen pacht over ghenomen heeft, soo alle edele heeren kennelick es.

---

[4] Te proberen = te bewijzen
[5] Calaingne = aanklacht
[6] Scientie = wetenschap

Bailliu, burgmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe hebben verboden ende gheinterdiceert,
verbieden ende interdiseren by desen **Domyn Vandermeulen**, pachter vanden watermeuelen vanden heere
t'watere vanden schipvaert hooghere te houden staene dan totten naghele
beteeckenende het waterpas,
ende oock meerder af te maelen dan eenen halfven voet beneden den zelve naghele upde boete van twaelf ponden parisis telcken reyse dat hy ter contrarie doen zal,
d'een helft ten proffyte vanden heere ende dander helft ten proffyte vanden officier die de callainge doen zal,
boven de schade ende interest die hy daerby de voornoemde stede ende andere particuolieren doen zal, al volghende de conditien van zyne pachtbrief.
Actum ter camere, den xxiiijde – *24* - meye xvjc achttien
Lottin – 1618

Enqueste judiciele ghehouden by d'heer **Jaecques Baert**, burghmeester deser stede opden intendit ten versoucke van d'heer ende **meester Jooris Queval, bailliu** deser stede, heescher
Jeghens **Pieter Salome de jonghe**, verweerder
Opden xvde – ***15* - december 1633**

D'heer **Jaecques Schevele,** voorschepen ten voorleden jaere deser voornoemde stede over xxxiij – *33* - jaeren ofte daerontrent
oorconde, ghedaecht, ghehoort ende ghe-examineert opden voornoemde intendit,
zecht ende tuight op eedt dat **Pieter Salome de jonghe**,
alhier verweerder, pachter vande watermeulen toebehoorende myn eerweerde heer den prelaet van Ste. Bertins den voorleden somer ghemaelen heeft het water vande vaert deser stede af onder de naeghel, **zoo dat een schip ghaende upden rick van het overdrach van t'Reepken** by faulte van water – niet en conste afschieten,
hebbende danof de clachte ontfaen by diversche schippers ende schippersvrauwen.

Ghevende redenen van wetenschap t'zelve alzoo ghesein t'hebben ende int qualiteyt van refectiemeeser als wesende berechter te dien tyde, danof de clachte anden verweerder bevesticht t'hebben – dit ghesaemdelick den verweerder
dies angaende
Slutende hiermede syne depositie die hy deposant naer lecture heeft ondertekend

Jacques Steven, wynckelier van zyne nerynghe ende officier vande gesoden ende ghebraden[7], wonende binnen deser stede, oudt ltich – *50* - jaeren ofte daerontrent –
oorconde, ghehoort ende ghe-examineert opde voornoemde intendit
Zecht ende tuught op eedt warachtich te zyne ende goet memorie t'hebben dat Pieter Salome de jonghe, alhier verweerder, pachter vande watermeulen toebehoorende de heere deser voornoemde stede, diverschelyck ghemaelen heeft onder de naghel, wesende 't waterpas, desen somer voorleden **ontrent den ommeganck** naer sdeposants beste memorie –
Ghevende voor redene van wetenschap t'zelve alzoo ghesien t'hebben ende den verweerder ghebeden t'water te willen ophouden door dies schepen noch vaeren en conste,

[7] Officier van de gesoden en gebraden = is een warrandeerder van het 'klein' vlees

Sluutende hiermede zyne depositie die hy deposant naer lecture heeft ondertekent

Aldus ghehoort ende gheexamineert ten daeghe date ende presentie als boen – t'oorconde als greffier - J. De Rycke

Dan is het de beurt aan de advocaat Houcke om de verdediging van Salomé naar voren te brengen.
Houcke over den verweerder presenteert zyne preuve te doene onthier ende acht daghen[8] – ' gonne hem gheconsenteert is – den **4 februari 1634**
Toch duurt het tot de 4de maart, vooraleer we de 'verdediging' kunnen lezen.Wat hierbij opvalt is dat het niet 'Houcke' is die deze nota maakte, maar wel de advocaat Winnebroot.

Ghedient van poincten interogatoire waeroppe d'heescher heeft ghedaen reproninghe staen ghetekent opde voornoemde poincten ende gheordonneert den verweerder medgaders zyne preuve voorts te gaene – **4de maerte 1634**

4 maart 1634 – Processen – Watermolen & Pieter Salome – SAP processen

Poincten omme Pieter Salome verweerder jeghens den bailliu causa officy heescher
Ter boeten – ghedient den iiijde maerte 1634 – Winnebroot

Poincten interogatoire omme Pieter Salome de jonghe, verweerder
Jeghens den bailliu, cause officie, heescher, dienende voor myne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Inden eersten, omme den verweerder zyne preuve te prepareren daertoe hy gheadmitteert es - versouckt den verweerder dat den heescher sal responderen onder eedt de calumnia[9] per verbum credit vel, van op de naervolghende poincten ende artyckelen
De heescher in persone heeft gherespondeert onder eedt de calmunia, soo hier naer volght – present tcollege vande wet den iiijde – *4* - maerte 1634

Alvooren of hy niet en ghelooft dat den schipvaert tvoorleden jaer heeft deure ghebrocken ende alzoo afgheloopen tot onder den naghel
Non credit ten tyde by heesch gheroert

Item of hy niet en ghelooft dat

---

[8] Onthier ende acht daghen = over acht dagen
[9] De eed de calumnia – Een eed waarbij men stelde dat men niet ter kwader trouw ageerde

Jacques le Roeye, tlammerman, ten voorleden jaere niet en heeft ghebrocken de houfvers ende kaeynghen – het waeter afghelaeten tot onder den naeghel voorseyt
Non credit

Sustinerende dat den voorseide voor t'doenen van sverweerders contrarie preuve gheordonneert wert te responderen opde voornoemde pointen op verstekynghe.
Midts welcken den verweerder concluderende, tendeert **ten fyne van absolutie** van sheescher heesch met costen
Actum ter boeten- den ijde november 1634

De verdediging is zwak. Winnebroot haalt dus alleen maar aan dat iemand anders, Jacques Le Roeye – de oevers en de kaai 'gebroken' had, waardoor het peil van de vaart zodanig zakte, dat dit onder de nagel kwam. En hij vraagt of dezelfde Jacques le Roeye hieromtrent een verklaring zou willen afleggen.
Hij steekt het dus op iemand anders, en vraagt daarom ook de 'absolutie' zodat hij de boete niet hoeft te betalen.
Het proces valt enigszins stil.
In de register van de renten[10] *merken we dat op de* **20ste mei 1634** *de abdijmolens terug verhuurd worden.*

De akte begint als volgt: Sire **Jacques Marsilles**, prevoost de la ville de **Pauperingues**[11]
à recognu – comme il faict par ceste – avoir donné au tiltre de loiale ferme et louage au **Jacob Kieken et Peroone sa femme,**
deux molins
L'une au l'eau et l'autre au vend
basty sur la motte de coultre plus voisin dudicts molins de l'eau,
scituee tout pres de la riviere d'en hault, tirant vers l'houverdraghe nommee **Reepken**
en la jurisdiction de Pauperinghe avecq les terres, maison et estable

Verder stelt men dat deze molens hiervoor gepacht werden door Pieter Salomé.
En ook het proces tegen pieter neemt een einde op de 20ste september 1634. Dan lezen we:

---

[10] - *SAP 398/5*
[11] Pauperingues = wel een eigenaardige vorm van Poperinge

In ’t advys den 20 7bre 1634
De weth recht doende heeft ghewesen ende den verweerder ghecondemneert,
wyst ende condemneert
hem by desen s’heescher proffycte met boete van xij – *12* - pond parisis ende civile costen vander instantie ende tauxatie
Pieter Salomé dient de boete te betalen samen met de kosten van het proces.

De Dorpermolen te Opoeteren, te vergelijken met die van Poperinge?

12 juni 1633 – **Jan de Moor** verbannen – Delicten SAP 250

Geordonneert by myn heeren burghmeesters ende schepenen deser stede **Jan de Moor**, meulenaere, woonende in t' Boogaerdstraetgen der zelver stede te vertrecken medghaders zyn huusghezin buutten deser stede ende jurisdictie binnen derden daghe op arbitraire correctie actum in camer den xij july 1633
Ingheslicx gheordonneert de dochter vande voorseide De Moor, nu jeghenwoordigh de bruydt van N. De Bruyne te vertrecken buuttendeser voorseide stede ende jurisdictie binnen derden daeghe up arbitraire correctie, actum als boven.

Jan Marrey verweerder jeghens denbailliu heescher, causa officy,
ghedient van heesch par escirpt ende mits de kennisse van de verweerder naer verclaeren, is **ghebannen buutten deser stede ende jurisdictie den tydt van thien jaeren** volghende de sententie in daten xij juny 1633

21 juni 1633 – Etelijke waren – Resoluties – SAP 469

Is goedt ghevonden ende gheraemt by de heere, wetten ende raeden
te maken statuut politicque
daerby verbiedende ende interdicerende an alle vremde personen ende andere upstaenders
ende voortvercoopers van etelicke waren
hemlieden alhier te presenterende ter marckte ende eenich etelicke waren 't zy kieckens,
ghevoghelte, eyren ende dunne jongheren ende andere dierghelicke ware ende leeftocht
te coopen voor de een ure naer noene
op de boete van xx schele parisis ten laste vanden cooper
Actum den xxjste juny 1633

Gheresolveert ende goedt ghevonden by myn heere den proost, wet, raeden ende notable
dat alle de gone in toecommende tyden vande notable
in faulte sullen blyfven van hemlieden te vinden
in de generale vergaederynghe van de drye collegien
zullen boeten elck twaelf schele parisis
Actum den xxjste juny 1633

Voort ghevonden, gheraemt ende gheresolveert byden voornoemde heere proost, weth, raeden
ende notable
opte nemen ten laste vande stede rentewys den pennyng xvjde –
de somme van twee hondert ponden grooten vlaemsch
upde gheleende naemen van d'heeren meester Jan Vandefosse, burchmeester,
Guillaumes Pirins, raedt ende Robert vande Goosteene, notable
med belofte van indemniteyt
ende bovendien dat elck respectivelick vande drye collegien sal opbrynghen
ende dadelick betaelen hemlieden quote
over de laetste ommestellynghe t'hunnen last ghedaen
yoyt stremminghe van d'executien
die de stede daeghelickxs is lydende door colonel Francisco de Villegas –
commis tot Brugghe
tot uplegh van twee duusent acht hondert achtendertich gulden ende vyf stuuvers,
die de voornoemde stede den selve Villegas, inde voornoemde qualiteyt schuldich is over
gonne quote van twee diverssche vutzenden – d'eerstein date 30ste juny 1631 ende d'andere
vyude ougst daernaer
actum ut supra

23 juni 1633- Geraakt de herberg Vlissinge verhuurd? – Processen SAP125a – nummer 30

An myne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe
Supplierende vertooght reverentelick **Frans Pijl, filius Frans ende Jan Looys**, proprietaris
vande herberghe ghenaemt **Vlyssynghe**, met hem ghevought
dat den bailliu deser stede, den zelven Pijl verboden ende gheinterdiceert heeft
eenigh bier te venten ende debiteren inde zelve herberghe
daer nochtans myn heere den proost ulieden by supplicatie op requeste 't zelve gheconsenteert
heeft ter gheriefve vande passagieren ende proffyte vande stede,
zonder 't zelve t'hebben gherevoceert,
alleenelick pretexerende dat den vertoogher ten tyde hy woonde opden Overdam in zeker
huus ghenaemt **'t Kelderken** –

’t welcke nyet publicque herberghe met teecken is gheweest,
nemaer daer zomtydts bier in cannen tot gheriefve vande ghebeuren vercocht wierdt
ende noch is met ghelycke consente ende cause van bier onbehoorelick inneghewrocht
t’hebben, ’t welcke meer als een jaer magh gheleden zyn,
zeker boete vergeve zoude hebben verbeurt, als verbodt van neyrynghe
ende alzoo den voorseide Pijl ghecommen is tot grooten ouderdomme, wesende teenemael
impotent - die de voorseide herberghe gheheurt heeft
omme van de voorseide respective consent te ghenieten,
zoude by faulte van dien gheschaepen zyn tot d’uuterste misery ende daermede oorzake dat
hy andermael zynen toevlucht neemt tot ulieden
ootmoedelick biddende dat de zelve beliefve te consenteren - ten minsten by provisie –
bier te venten ende herberghe te houden, daer hy woonachtich is,
hem voorts ontfanghende in accoorde jeghens de voorseide verbode ende etc.

Den bailliu deser stede verclaert tverbodt dannof de supplicant hemlieden dolaerelick ghedaen hebbende vuyt cracht van alle gelicke sententie byde welcke hemlieden gheinterdiceert es herberghe e houden den tyt van een jaer zulcx dat de zlve suppliant hemlieden zonder redenen is rescribent zyn beclaeghende gheweest dat hy niet anders ghedaen en heeft dan ter executie gheleyt de zelve sententie, de welcke anderssins zoude gheweest hebben illusollick tendeerende mitsdien ter fyne van niet ontfanghelick ende dat de voorseide sententie zal blyfven in vigeure naer haer vorme ende inhouden – met heesch van costen

Sy ghetoocht Frans Pyl om hierop te replicquieren
Actum den 30ste juny 1633

21 juli 1633
Voor mijne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe
Frans Pyl, herberghier, ghezien hebbende de prescriptie vande bailliu causa officy, presenteert by zyn voorgaende.
Daertoe voughende dat ulieden alleenelick verboden heeft de herberghe van **’t Kelderken** daer hy ghewoont heeft ende niet de gonne daer hy teghenwoordelick wondt, volghens de sententie danof zynde
Zonderdat de herberghe daer den supppliant wonachtigh is can verboden worden byde voorseide sententie midts ’t staet expresselick disponeert ende verbiedt herberghen ofte brauwerien daer fraude gheschiedt ende elders niet.
Sij te min can de zelve herberghe verboden worden, obsterende de non sententie zoo van myn heere den proost als ulieden verdreghen by supplicatie op requeste voorgaendleick overgheleyt.
Andersins zoue t’ zelve de stede schadelick wesen ende noch meer den suppliant die daerdeure gheschapen is tot groote aermoede, midts hy met de voorseide herberghe die hy daereomme gheheurt heeft den cost moet winnen.
Midswelcken concluderende tendeert als by requeste implorerende in …

25 juni 1633 – Clays Waterleet – boete – Register van de boeten

Folio 106 v
Clays Waterleet, verweerder jeghens den zelven causa officy, heesscher van de boete van 30 ponden parisis ter cause hy ghequest heeft tot open wonde ende loopende bloede ten ix uren s' avonts Jacob Christiaen op den 25 juny 1633.

Antheunis Mazeman verweerder jeghens den zelven heescher van de boete van xij pondparisis ter cause dat hy opden 23 april 1633 hem vervoordert heeft te visschen in de schipvaert deser stede – tenderende voorts tot verbeurte van de netten ende instrumenten die hy daer toe ghebruyckt heeft ende dat hy zal ghecorrigieert zyn van diefte – artikel xj titul 27 – van de costuymen deser stede – med costen – costen 7 schele

Inthimatie door Codts op de 25de juny 1633 –
Antheuns Mazeman in persone compareerende zecht consent ghehadt t'hebben vande pachters vande visscherye vande vaert – actum den 25ste juny 1633

6 juli 1633 – Noelle de Carton voor tien jaar verbannen - SAP 250

Noelle de Carton verweerder jeghens de bailliu causa officy
Gedient van heesch par exscript waerop den verweerder gheexamineert zynde, op haer kennesse ende belydt, wierdt ghebannen buytten deser stede ende jurisdictie den tydt van thien jaeren
den vj july 1633

6 juli 1633 – Werd de lyfkoop betaald ? – Is de koop geschied ? SAP 125A - nummer 32
Intendit omme Jacques de Meersseman heescher
jeghens ende ten laste van Lareyns vander Lynde verweerder
dienende voor ulieden myne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe

Inden eersten employeert dheescher zynen heesch ter venu en cour inghedient metgaders daer van admissie te faicte naer sverweerders antwoort - cotté A
Omme welcke preuve te vulcommen ende proberen de subsisteren vande coopmanschap dat af alhier obligatie verheescht wort- zal U edele ter audite van oorconden ghecompitteert beliefven te hooren ende op eedt examnieren de persoonen alhier te marge staende -
Clays van Damme - Jan vande Voorde - Nicolais de Puis -
de zelve ondervraghende oft niet warachtich en es dat den xxiiij de january 1633 theeschers huuze zynde ende aldaer drynckende ghebranden wyn -
zeker coopmanchap gheschiet es tusschen den heescher in huwelick hebbende Marie de Puis filius Nicolais - ende den verweerder waerby en voornomde verweerder cocht jeghens dheescher alzulck sucessie als hem ter cause van zyne huusvrauwe zoude toecomen van vaders ende moeders doot -voor de somme ende conditien by de obligatie vermelt - alles in conformiteyt van de obligatie by heesche ghevoucht daer af handttecekn verzocht word

De zelve oft niet warachtich en es - dat den lyfcoop was xxiiij pond parisis ende verteert een groot deel van dien tot de tyt dat zyn heeeschers huusvrauwe om hem ghecommen es - als wanneer hy verweerder met zyn huuvrauwe vertrocken es met belofte van te keeren.
Oft niet warachtich en es dat opden zelve lyfcoop een halfve tonne biers ghedroncken es die ghehaelt es by sverweerders laste ende betaelt by den heescher alle rechten daeranne - metgaders de brauwer ende leverynghe van bier
Item oft niet warachtich en es dat ghezeyt was een contract oft obligatie te maken ende huerlieden conditien by gheschrifte te stellen - twelck niet en gheschiedde midts tvoornoemde vetrecken vande verweerder
Ende oft oock niet en es gheschiet dat den voornoemde Nicolais de Puis - vader van sverweerders huusvrauwe - zyn consent tot der zelve vercoopynghe ghedan ende van lyfcoop mee ghedroncken heeft.
Waerby **dheescher beraut** ghebleken te zyne tandere ande contracte ende utcoope nietjeghenstaende sverweerders denegatie
Ende omme te betooghen de contrarie van heescher ijde menbre van sverweerders andwoorde namelyck dat hy den zelven coop zoude ghepeniteert ende berauwen hebben dient alvooren gheconstuseert in wat manieren ghelyckee berauwynghe moeten inghevolghe vande ghedereteerde keure ende costume deser stede ghescheden - te weten met insinuatie te doene by deurwaerder vande camer ofte messagier vande stede an zyn wederpartie ende wederkeringhe van de lyfcoop ende ander verschoten pennynghen -
in ghevolghe van de extraict ut de keure deser stede -

ende medegaende dat u edele geliefve paertie daer over gheroepen te laten autentiqueren by den greffier - Cotté B

Waerby behouden word dat dheersche in dezen niet vuldaen en heeft -
zendende Frans Pierens ende Jacques Diedeman omme tzelve berauwen te doene -
ter zelve keure ende by dien moet tzelve berau ghehouden worden als niet ghedan ende tcontract sorteren zyn vul effect.

Zynde niet min ghecommen den verweerder hier oppe werd excipieert dat dheescher tzelve berau gheaccepteert zoude hebben -
beliefve u edele te hooren ende ondervraghen up eedt de persoonen alhier ghemargineert -
Frans Pierens - Jacques Diedeman -
of niet warachtich en es dat zy op sverweerders verzouck hemlieden ghetransporteert hebben tot dheescher ende aldaer ghedaen zyn sverweerders rapport van tzelve berau - met presenttie van te betaelen en lyfcoop - ende dat dheescher zeyde tzelve berauwen te accepteren - behoudens promptelick oplech van xx pond parisis die opden lyfcooop verteert was in minderynghe ende andersssins niet - dat zy beloofden hem terstond zoude ghebracht zyn

Ende dat de zelve ghemargineerde hebben belooft hem tzelve rapport te doen - ja dadelick an hem trapport ghedan vande zelve acceptatie van berauwen - bezonderlick ende promptelick oplech vande zelve xx pond ende anders niet
Ende tot breeder ende vaste confirmatie vande zelve accoorde ende utcoope -
accepteert dheescher tzynen voordele sverweerder kennesse int zenden van de ij personen omme te berauwen vande zelve contracte want indien tcontract niet gheweest en hadde en behoufde den verweerder niet te berauwen

Ten fyne van al welcke ende omme te faciliteren dander ende de memorie te vermesschen licht dheescher over de depositien inde voornoemde preparatoire by notaris ghehoord omme de zelve te dien effecte te employeren dus hier - employ C

Al tzelve schuldich mids den verweerder noynt en heeft en voornoemde lyfcoop betaelt - zonder welcke prompte betalynghe tberau niet gheaccepteert zynde es de zake de zelve conracte anghaende in vigeur ghebleven

mid welcken etc.

6 juli 1633 - Enqueste judiciele ghehouden by meester Jan vander Fosse- burchmeester vande weth deser stede -
op den intendit ende ten versoucke van Jacques Meersseman heescher jeghens Laureins vander Lynde verweerder
voor myne heeren burchmeester ende schepenen der voornoemde stede ende upden vj july 1633 soo hi!er naervolght

Jan Vande Voorde schipper woonende in t'voorghebauwel vn Sint Omaers - oudt lxvj tich jaeren ofte daerontrent - oorconde ghedaecht ghehoort ende gheexamineert opden voornoemde intendit -
zecht ende tuught op eedt warachtich te zyne dat desen laetsten winter - den justen dach ende ure den deposant buuten memorie zynde - wesende ten huuse van de voornoemde Meersseman ende aldaer ghebranden wyn drynckende -

zeker coopmanschap gheschiedt is tusschen desen heescher in huwelick hebbende Marie du Puis filia Nicolais ende den verweerder-
waerby den verweerder cochte jeghens den voornoemde heescher alzulcke successie als hem ter cause van syne huusvrauwe soude toecommen van vaders ende moeders doodt - voor de somme van hondert ponden grooten vlaemsch -
dannof d'eene helft betaelt moeste wesen te Paesschen laetsleden ende d'ander helft drye maenden daernaer -
mids ghevende an 'svercopers zusters voor een hoofcleeft eenen dobbelen ducaet ende xxiiij pond parisis voor lyfcoopt danof den grooten deel verteert wert totter tydt dat synen huusvrauwe om hem ghecommen is -
als wanneer hy verweerder med syn zusters vertocken is med belofte van te keeren -
t'gone hy verweerder niet ghedaen en heeft - bovendien zecht oock waerachtich te zyne dat opden lyfcoop een haelfve tonne biers ghedroncken is ende ghehaelt by sverweerers laste - de welcke med de rechten daeranne clevende by deze heescher betaelt werdt -
ende dat gheseyt was een contract ofte obligatie te maecken ende huuselicke conditien by gheschreven up te stellen -
twelcke niet gheschiedde mids tvoornoemde vertrecken vande verweerder.

Peniteren - WNT - berouw hebben en tonen
in 't bijzonder een gesloten koop of contract herroepen binnen den daavoor gestelden tijd - berouwkoope

11 juli 1633 – Toelating voor ‘t bier op bruiloftfeesten – subalterne wetten

Actum camer den xide july 1633
De wet heeft gheaccordeert an Jaques Cauwera haeren medegeselle in wette, dat zijne dochter commende ten huuwelicke met Jacob Looten filius Willems t'haeren bryloft feest zal ghestaen mits betaelende van t'stederecht op de bieren dry ponden parisis van elcke tonne is verclaerst by eede den juuste slete
Heeft insghelicks gheaccordeert ande weduwe Bavo Bervoet dat haeren zoone commende ten huwelicke med Catheline filia Marc Dekeyser t'haerlieden bruyloffeeste zal ghestaen mits betaelende van 't stederecht op de bieren vier ponden parisis van elcke tonne verclaerst by eede de juuste slete
Actum ter camer den 27 july 1633

16 juli 1633 - Gevecht tot 'opene wonde' - SAP 125A - nummer 14

De baljuw legt klacht neer tegen Anthoine Carton - omdat hij Marie of Mayken Loys - den verweerder ghequest heeft Marie Loic - tot oopene wonde ende loopende bloede - zij was naar het huis van Carton gegaan om hem te vragen of hij wilde ophouden met over haar
dingen te vertellen -

Ghedient den 16 july 1633 -

andwoorde omme **Anthoine Carton** verweerder contra den bailliu casue officie - boeten
Baljuw tegen Anthoine Carton
Voor myn heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Ghehoord by Anthoine Carton verweerder de heesch vande bailliu - heescher van xxx pond grooten ter causen den verweerder zoude ghequeststt hebben tot opene wonde ende loopende bloede **Mayken Loys** –
zecht daruppe te ontkennen de zelve ghequetst te hebben - dan en wil niet ignoreren dat de voornoemde Mayken heeft furieuzelick tzynen huuze ghecommen zynde - meende binnen te commen - buten sverweerders dancke
ende den verweerde haer tzelve meende te beletten -
heeft willen in dronnen ende by crachte int huus te comen -
heeft den verweerder zyn hand ut ghesteken - zonder haer eenichssins te hinderen -
ten minsten daer deure hy boete zoude commen gheincurreert hebben –
zonder haer ter anders ghedaen te hebben

Ende up tweede menbre van zynen heesch ten zes ponden parisis als haer ghenaemt hebbende **tooveresse -**
ontkend tzecht van ghelycken - nemaer es ghebeurt dat den zelven
Mayken hem furieuzelick anghevallen hebbende, hem ghespoghen heeft in zyn anzicht -
zulcx dat den verweerder terstond daer naer bevanghen es gheweest met lammicheyt -
ende tot de doctors gaende om gheholpen te zyne hebben hem gheandwoord dat by haerlieden conste tzelve niet beterlick en was nemaer dat hy hem zoude doen belezen als niet anders connende ingaen dat dattelick tooverye was
cause dat hy tot de paters Brigittynen ghegaen es - die hem belezen hebben ende es de zaeke - God zy ghelooft -
ande beste zyde ende begonnen beteren - twelck den verweerder wel mach verhaelt hebben zonder nochtans haer ter andere an ofte naer te zegghen

Mids welcken den verweerder tendeertt den heescher in zyne voornoemde heesch verclaert niet ontfanghelick ende dies volghende ghecondempneert in costen
ende protestatie naer style

17 juli 1633 – Delicten - SAP 250

xvij july 1633
Adriaen De Valtere, verweerder jeghens den bailliu, causa officy,
ghedient van heesch par excript waerop den verweerder gheexamineert zynde, ontkendt t'inhouden van diere -
depost ghetrocken vutte vanghenisse - 18 july 1633

Franchynken Wysteris, verweereghe jeghens den voornoemde Bailliu, heescher vausa officy
Ghedient van heesch par excript waeroppe de verweereghe gheexamneert zynde, heeft de voornoemde verweereghe ontkendt, t'crym t'haeren laste gheposeert, diesvolghende d'heescher gheadmitteert te preuve - vernought par heescher van preuve ende alsoo vuyt de zelve niet en resulteerde ten laste vande zelve verweereghe is den heescher verclaert niet ontfanghelick ende de verweerder gheordonneert naer haer grootvaders huus te gaene den 21 july 1633

27 juli 1633 – Delicten - SAP 250

Opden xxvij july 1633
Jaene Schoonaers, huusvrouwe van **Jacob Goudenaere** - ghevanghen verweereghe jeghens den bailliu causa officy
Ghedient van heesch xxviij juny 1633
Ghedient van poincten ende tichten daeroppe den verweerder gheexamineert is gheweest ende gheandwoordt als inde marge van de zelve tichten - 9 july 1633
Andermael byden heescher dezelve ticht inghedient ende heeft daeroppe gheanwoordt volghens de notitie in maerge der zelver in daten 25 ougst 1633
Ghedient van ander ppoincten ende tichten ende mits d'ontkentenisse van de verweerder byde zelve ende ander poincten ghedreghen wierdt d'heescher gheadmitteert ter preuve
actum 31 ougst 1633
ende de verweerder ter contrarie, verdreghen par heescher van preuve met d'auditie van achtien oorconden - actum 24 7bre 1633
verdreghen naer verweereghe van contrarie preuve 13 8bre 1633
ende gheconcludeert hinc inde de zaemen in 't advys eodem.

6 augustus 1633 – Monstering -

Monsterynghe ende wapenschauwynghe ghedaen by de wet der stede van Poperinghe vande weirbaere mannen inde eelf houcken der zelver stede opden vjde ougst 1633

31 augustus 1633 – Wapenschouwinge

Op deze dag werd er een wapenschouwing gehouden waarbij dus alle wapens geteld werden. On andere

Wapenschouwynghe ghedaen den laetsten ougst 1633

Michiel van Zande dejonghe – rapier ende lamteroer – *een roer of geweer met een lamp of lont.*
Dheer Jan makeblyde, twee rapieren, een capper, een vierroer, lamteroer, een spyssie

Jan de Meulenaere, musquet, rappier
Frans van Beveren, een hallebaerde ende rapiere
Charle Roens, een rapier ende spyesse
Jan Roens, twee rapieren, een spyssie ende lamteroer

Niet alleen binnen de stad – de port maar ook in de elf hoeken van de jurisdictie Poperinghe werden de tellingen gedaan – zoals hier voor de Edewaerthouck
Jan Cornillie – roer, pycke, rapiere

Willem de Sneper de jonghe, musque tende capper

Jan de Schilder met jan ende mahieu zijne zoonen –twee half pycken ende capper

Cornelis Buedaert, Jan Questory zijnen schoonsoone met Frans Taverniers ende Passchier Grave zijne kanepen, calibre, vierroer, twee rapieren, pycke ende half pycke.

15 september 1633 – Molenpacht - SAP 125 B - nummer 6 - pandinghen

Jan Bouve filius Pieters als voocht vande de dochtere van Jan Bouve heescht Christiaen vande Hammeele vj pond grooten vlaemsch an twee jaeren muellenpacht ghevallen in april 1633 - staens met costen

Partien in persone ghehoort - gheordonnert de selve te commen in onderlinghe rekenynghe - sonder prejudicie van de styl ten naesten
actum te ferie

20 september 1633 – Delicten - **Jeacquemyne Goudelync** - SAP 250

Jeacquemyne Goudelync verweerghe jeghens den bailliu causa officy heescher
ghedient van heesche par escript
copie 22 8bris 1633
ende gheordonneert den verweerder te compareren in persoone woensdaeghe eerstcommende in camer eodem
comparerende beede partyen in persoone, hebben de voornoemde gheschrifte onder eedt solemnelick verclaerst in handen vande weth elckanderen ghedeurende dit proces niet te hinderen, nocht interesseren in goede ende bloede opde boete van elck respectivelick
hondert gulden ten laste vande misdoener d'eene helft ten proffyte vanden aermen ende dander helft van de ander - xxvj octobe 1633
Beide partijen komen tot een accoord.

11 oktober 1633 – Weddingschap over Praag - SAP 125A - nummer 5

Poincten omme **Jan de Beuckere contra Lauwereins vander Lynde** verweerder - camere ghedient den xj octobris 1633 -
copie Winnebroot
Poincten introgatoire omme Jan de Beuckere heescher jeghens Lauwereins vande Lynde verweerder
dienende voor myne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Alvooren ende aleer dheescher verstaedt syne naer den preuve te daertoe hy by U edele gheadmitteert es - versouckt dheescher dat den verweerder sal responderen onder eedt de calumnia et verbum credit vel non op dese naervolghende poincten ende artickelen
inde eersten of den verweerder niet ghelooft dat de stadt van Pragghe ten tyden vande weddynghe by contracte vermelt -
niet en was onder de ghehoorsaemheyt van de conynck van sweyden
Item of zyn keyserlicke magesteyt de selve stadt te meye den xxij dach niet en heeft ghewonnen met stormenderhandt
Ende indien den verweerder tgonne voorseit niet en ghelooft
versouckt dheescher opde briefven van requysytie omme de selve zyne naer preuve te doene binnen de stadt van Pragghe - versouckende daertoe behoorelicke tyt - omme de selve zyne preuve aldaer te doene
sustinerende dheescher int tselve verzouck te zyne ghefondeert ende oock by faulte van responsiven de selve poincten ghehouden te syne voor ghekent
Midts welcken concluderende tendeert als tanderen tyden - met heesch van costen

Laureyns vande Lynde comparerende in persone heeft onder eedt de calumnie gheandwoort up dese positien so hier naer volght upde 22 octobris 1633 - present tcollege vande wet - non credit op alle punten

18 oktober 1633 – Vernieuwing van de wet – Subalterne wetten – Transcriptie Henri Vandenberghe

159v°
tcollegie vander wet deser stede vernieut by mijn Eerweerdigste heere den prelaet van inte Bertins den 18en 8bre 1633

T’collegie vander wet deser stede vernieuwt by myn Eeerweerdigste heere den prelaet van Sinte Bertins den 20 octobris 1632

Burghmeestere vande commune
D’Heer Jaques WYTS
Burghmeester vande wet
D’Heer Jaques BAERT

Schepenen
D’Heer Andries MARSELIS
Franchois FOLCQUE
Jaques PROVENTIER
Jan ROUVEROYSPieter BABELAERE
Pieter VAN RENYNGHE filius Jans
Augustijn JACOBSOONE
Jan VANDE ZANDE
Jaques MELIS de jonghe
Ghilein DE BRUIJNE filius Joos

Tresorier
Joos SEYS de jonghe.

160v°
Quartier van berechte

1
Dheer Jaques BAERT
Jan ROUVEROY
Jaques MELIS
2
D'heer Jaques WIJTS
Jaques PROVENTIER
Mr Ghileijn DEBRUYNE
3
Dheer Franchois FOLCQUE
Pieter VAN RENYNGHE
augustyn JACOBSSOONE

Dheer Andries MARSILLIS
Pieter BABELARE
Jan VANDE ZANDE

Raeden ghecoren by tcollegie vande wet de 29 october 1633
Meester Joos SEYS de jonghe, tresorier
D'heer Pieter VANDEN PEEREBOOM
Jan MAKEBLYDE
Meester Jan VANDER FOSSE
Jaques SCHEVELE
Guillames PIERINS
Clays BEKE
Charles LEURIN
Jan BAERT
Jaques FOLCQUE
Jan VAN RENYNGHE
Pieter KEERNE

161r°
Notable ghecooren den 29 october 1633
Jaques WIJTS burgemeester van commune
Guillame FLOOR
Maillard VANDE GOESTEENE
Franchois PIERINS
Robert PROVENTIER
Jaques FOLCQUE
Cristian BEUTEN
Jacob WANTEN
Jacob DEBERGH filius Gillis
Augustijn VAN DAMME de jonghe
Jan VAN RENYNGHE filius Jaques
Jaques BOLLAERT
Robert VANDE GOESTEENE
Pieter DIEDEMAN
Claijs Devos contre rolleur
Michiel VANDE ZANDE
Robert DERYCKE

Jan DE ROODE
Jan ROENS filius Vincent
Jacob VAN BEVEREN
Franchois SCHERRIER
Jan VAN DAMME
Clays JACOBSSOONE
Pieter MELIS

(rechter zijkant)
D'heer Guille PIERINS contrerolleur

21 oktober 1633 – Eene gheheele ommestellynghe - Resoluties – SAP 469

Actum ter vergaderynghe van de heere, wet, raeden ende notable desen xxjste october 1633

Gheraemt ghoedt ghevonden ende gheresolveert by den voornoemde heere ende drye collegien te committeren zoo zy doen by desen,
d'heeren vande weth tot tdoene vande tauxatie ten laste van de voorgaende wetten,
niet personelick belast gheweest zynde met fournaege van soldaeten,
volghende de resolutie deser stede tydelick by de drye collegien ghenomen
welcke tauxatie sal worden elck naer syn ghestaechede ende qualiteyt
op welcke reserve ende t'selve prealabelick ghedaen zynde,
hebben raeden ende notable gheconsenteert,
zoo zy doen by desen,
eene gheheele ommestellynghe te doene opden ouden voet,
ten laste van de insetenen deser voorseide stede ende jurisdicite omme daermede te betaelen de schulden ende lasten der selve stede incomberende
actum ut supra

22 oktober 1633 – **Jacob Willems beledigd !** - SAP 125A - nummer 47

Heesch omme **Christophel Mahieu** heescher den bailliu mede hem ghevought in materie van injurien contra **Jacob Willems** - verweerder - delicten -
ghedient den 22 8bre 1633

Heesch in materie van injurien omme Christophel Mahieu heescher - bailliu inde naeme van de heere met hem ghevoucht ter eender zyde - jeghens Jacob Willems verweerder ter andere dienende voor myne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Inden eersten omme ulieden edele te informeren vande materie voor handen - dient ghepremitteert voor warachtich dat eenen ieghelicken verboden ende gheinterdiceert is eenen anderen t'injurieren ende dreighende ende poogende van lyfve te vermaecken op peine van dies beterynge te moeten doen naer d'exigentie vande zaecke

Dies niet jeghenstaende theeft belieft den voornoemde verweerder opden **xxiiijde van ougst** 1633 laetstleden te commen op ofte neffens de Bruggestraete deser stede met en bloodt mes - twelcke hy was houdende achter zyn rugghe in zynen handt - ende den verweerder - die was peckende aldaer in zeker coornestick met Geleyn Verelst - te rouppen vut zyn werck om hem te spreken

Ende alzoo den verweerder met zyn peckhaeck ghecommen is byden verweerder om hem te hooren spreken -
heeft den verweerder hem afghevracht of hy gheseit hadde dat hy verweerde hem hadde willen verhanghen in eene laede
Twelcke den verweerer gheloochent hebbende gheseit t'hebben in dier voughe - naer tgonne hy gheseit hadde dat hy tzelve wel noch eens soude segghen -
heeft den verweerder ghesaisiert sheescher peckhaeck ende den zelve vut zyne handen ghetrocken -
hem alzoo met zyn mes gaggresserend ende poghende vande lyfve te vercrancken -
twelcke onttwyffelick zoude gheschiet hebben indien dheescher de steken vande verweerder met tvoorseide mes niet en hadde ontspronghen ende ontvlucht

Deken De Bo – Idioticon – over het pekken :

PIKKE, en in eenige gewesten **PEKKE**, v. Bij landb. Soort van kleene zeisen met eenen korten elleboogden steel, *werf* genaamd, dien men met de eene hand zwaait om de koornhalmen af te kappen, terwijl men in de andere hand den pikhaak houdt; l. *merga*, fr. *sape*, *fauchon* (en niet *fauciile*, dat eene *sikkel* is; noch *faux*, dat eene *zeisen* is). Men snijdt met de sikkel, men pikt met de pikke, men maait met de zeisen.

— PIKHAAK, m. Houten steel met een omgebogen ijzeren tand, dienende in de linker hand van den pikker, om de koornhalmen, die hij met de pikke neêrhakt, te verzamelen en bijeen te houden.

— In eenige streken Pekhaak.

— PIKHAAKTE, adj. Gebogen op wijze van eenen pikhaak, elleboogde, fr. *coudé*. De rijpe korenauwen hangen pikhaakte. De pikhaakte klauw van eenen greep.

— PIKHAKEN, *pikhaakte, ben gepikhaakt*, o. w. Gebogen zijn gelijk een pikhaak. Het wordt gemeenlijk gezeid van de rijpe korenauwen. Als de auwen pikhaken, is het tijd van scheren. Eene auwe die pikhaakt. IJdele auwen pikhaken niet.

— PIKHOOP, m. Pikkeling, legge, fr. *javelle*.

— Ook gebruikt in den zin van Oegstschoof.

— In eenige streken Pekhoop.

— PIKKELING, PIKKERLING, m. Pikhoop, een pikhaak vol, legge, de hoeveelheid koornhalmen die de pikker in zijnen pikhaak bijeen haalt en in eens op den grond legt, l. *merges*, fr. *javelle*. De pikker hakt vier a vijf keeren eer hij eenen pikkeling heeft (eer hij zijnen pikhaak vol krijgt). Twee pikkelingen maken eenen schoof.

— In eenige streken Pekkeling, Pekkerling.

— Zie -LING.

— PIKKEN, *pikte* (wvl. ook *piktege*, zie IMPERF.), *gepikt* (fvl. *èpikt*, zie GE), b. en o. w. Bij landb. Met de pikke afhouwen, fr. *saper*, *couper avec le fauchon*. Men pikt het rijpe koorn (tarwe, rogge, gerst, haver, enz.) Men pikt ook de rijpe klaver. Leeren pikken. Zeere kunnen pikken. Men was in 't pikken van den oegst. Groene klaver, hooigras, jong koorn dat voor voedsel van 't vee bestemd is, worden niet gepikt, maar met de zeisen gemaaid. " Eenigh ougst-werck als *picken*, maeyen, snyden. " (Ordonn. v. Lande v. Vryen.) " Vader wordt hier nog al den loon betaeld, als hy den baes helpt *pikken* of dorschen. " (C. Duvillers.)

— In eenige streken zegt men Pekken. " Zy vynghen 3 schamel mannen die int veld stonden ende *pecten* ende mayden. " (Kr. v. Br.)

Niemandt wiste dan van zaeyen,
Van te *pecken*, van te maeyen.
(A. Debuck.)

Ik heb nu geploegd, gevet, gesaeyd, gewied,
Wy gaen nu *pekken*, trekken, maeyen.
(Vaelande.)

...

Waermede den verweerder niet te vreden zynde heeft hooghe end overluut gherouppen dat dheescher ende syne huusvrauwe hem hondertmael ende meer bestolen hadden dat zy diefven waeren tzelve ten diversche stonden repeterende

Zyende den verweerder daernaer van daer ghegaen tot by zyne peerden - die int velt byden vaert waeren werckende - alwaer hy den voorseide peckhaeck in drye sticken ghebroken heeft ende om verre ghesmeten heeft -
zegghende dat hy den heescher teenderwarf niet en zoude doen sterfven - nemaer dat hy hem zoude verbracken - met reverentie - **de cullen afsnyden ende daernaer doodtsteken**

De Bo over Kul :

KUL, m., mv. *kuls* en *kullen*. Knikker, steenen bolletje waar de kinders meê spelen, fr. *chique*. Twee centen kuls koopen.

— Smaadnaam dien het volk geeft aan eenen vent die dwaas, of gierig, of lastig is. Een domme, een gierige kul.

KULBALG, m. **KULBEURS**, v. Balzak, l. *scrotum*. " Geswillen onder aen den buyck, eur, ofte *culbalck* van de peerden. " (Jac. De Smet.)

KULDER, m. Bij timm. Zie KULTER.

KULLEBUKKEN, *kullebukte, heb gekullebukt*, o. w. Veel werken en maar weinig voortgang doen, mooschen. Ik heb geheel mijnen oegst met de machien afgedorschen in éénen dag; nu toch zullen mijn lieden geheel den winter niet kullebukken in de schuur. Hij zit daar geheel den dag te kullebukken aan een werk dat in één uur kon af zijn.

— b. w. Plagen, den duivel aandoen, fr. *coïonner, lutiner*.

KULLEN, *kulde, gekuld*, b. w. Pierlen, plagen, klooten.

…

Alle welcke injurien ende dreighementen ende pogherien de voornoemde heescher niet en verstaet te lyden zonder condigne punitie anderen tot terreur
ende exemple

Foto gepikt uit het CAG – Centrum Agrarische Geschiedenis

Mids welcken heescher concluderende - tendeert ten fine den verweerder by ulieden heeren sententie diffinytfve ende onder recht ghewesen ende ghecondemneert wort te compareren in open ghebannen vierschaere ende aldaer - godt ende justicie metghaders dheescher indien hy daer present wil wesen - vergehevenesse te bidden - verclaerende de zelve injurien hem t'onghelycke angheseit thebben - ende de zelve metghaders de voorseide dreighementen ende pogherien hem leet te zyne -
met belofte van desghelcyx niet meer te doene op peine van arbitraire correctie -
bet voorts gehcondemneert wort tot reparatie vande zelve injurien - dreighementen ende pogherien te betaelen twee rasieren terwe omme in broodt gheconverteert den armen ghedeelt te zyne
metghaders inde restittuie van eenen nieuwen peckhaeck in een boete ten proffite vande heere ter arbitraige van ulieden edele ende inde costen vande processe vutterlick ter tauxatie

Ende ghemerct dies blyckt byder informatie deser annex versouct den voornoemde bailliu dat den verweerder voor ulieden ledt zal compareren in persoone ende dat hem by vorme van gheselynghe gheintercideert zy hanghende deen den verweerder heescher t'injurieren ofte hinderen in lyfve ofte goede op alzulcke peine als ulieden edele zal beliefven t'arbitreren

Compareerde voor den bailliu ende my onderschreven wetschepen - in persoone **Gheleyn Verelst** - landsman - woonende onder de jurisdictie deser stede -
oudt ontrent xxxiiij jaer - den welcken tuucht ende verclaert op eet by hem inde handen vande voornoemde bailliu ghepresteert dat Jacob Willems int laetste vande maendt van ougst laetstleden ghecommen is tot op zeker zyn stick landts - gheleghen ande Brugghestraete - niet verde van de hove daer Jacob Pannecoucke woonachtich is - rouppende Christoffel Mahieu -den welcken was peckende ter zuudtzyde van de Brugghesttraete met den deposant in zeker stick landts by den deposant alsdan ghebruuct by pachte jeghens meester Mattheus Lottin ende meester Adriaen Pierins ende naer dat den voornoemde Christoffel byden voornoemde Willem ghecommen was - hebbende zynen peckhaeck in zyn handt - heeft den vermelden Willems jeghens hem ghevraecht -
wat hy van hem wiste te zegghen -
daeruppe den zelven Christoffel zeide - dat niet - ende twelck hy eens gheseit hadde - dat hy tzelve wel noch eens zegghen zoude - waernaer den voornoemde Willems met eenen blooten snyder naer de voorseide Christoffel ghesteken heeft - waervan ontwyffelick den zelven Christoffel zoude ghequetst gheweest hebben - ne hadde hy over den dyck opde voorseide Brugghestraete ghespronghen - hebbende den voornoemde Willems ghenomen den peckhaeck van de voornoemde Christoffel - rouppende ende zegghende ten vele diversche tyden den zelven Willems dat den voorseide Christoffel eenen dief was - dat hy zyn goet zoude ghestolen - ende dat zyne huusvrauwe oock zyn goet ghestolen hadde - waernaer den voornoemde Willems ghegaen zynde langhst zyne deure tot by zyn peerden die niet verde vande vaert waeren werckende is den deposant ghegaen byden zelve Willems hem afvraeghende met schone woorden den voorseide peckhaeck -
den welcken den zelve Willems ten tween stonden voor zyn huyse ghebroken heeft in drye sticken - die hy om verde ghesmeten heeft –
segghende den voornoemde Willem ande deposant dat den voorseide Christoffel zoude erghens ghezeit hebben dat hy Willems zyn hooft in een laede ghestoken hadde om hem zelven te verhangen - en welck zegghende de voorseide Willems an diposant zeide dat hy de voornoemde Christoffel niet en zoude teenderwarf doodt steken -

nemaer dat hy hem zoude rabraecken - met reveerntie - de cullen afsnyden - doodt steken ende zyn bloet indryncken - tzelve diversche stonden repeterende - twelcke by de deposant verstaen is van aldaer vertrocken –
de redene van zyne wetenschap es dat hy tgonne voorschreven al ghesien ende vutten mondt vande voorseide Willems ghehoort ende verstaen heeft -
sluutende hiermede zyne ghetuughenesse -

Philippe Gobry - aerbeider - woonende onder de jurisdictie deser stede - oudt xxxvij jaeren ofte daerontrent - tuucht ende verclaert op eedt - daertoe byden bailliu ten heilighen ghestaeft - dat hy int laetsten vande voorleden ougst peckende voor Jacob Willems in zeker **haverstick** neffens de Brugghestrate -
ghesien heeft commen den vooornoemde Willems hebbende een bloot mes in zyn handt - achter zyn rugghe - rouppende den zelven Willems Christoffel Mahieu - die te zuudtzyde vande voorseide Bruggestraete was peckende zeker stick coorne met Ghelein Verelst ende naer dat den voornoemde Christoffel byden zelve Willems ghecommen was - heeft den zelve Willems ghevraecht ande voorseide Christoffel of hy gheseit hadde dat hy zyn hooft in een coffer ghesteken hadde - om hem zelven te verhanghen -
waeruppe den zelve Christoffel verandwoorde dat hy tzelve niet gheseit en hadde maer tgonne hy ghezeit hadde dat hy tzelve wel noch meer zegghen zoude -
als wanneer en voornoemde Willems saisierende ende nemende den peckhaeck die den zelven Christoffel in zyn handt hadde -
met zyn voorseide mes ghesteken heeft naer en voornoemde Christoffel –
waermede hy hem ontwyffelick soude ghequetst hebben - ne hadde den zelve Christoffel de zelve steke ontspronghen - hebbende alsdan den voorseide Willems gheseit ten vele diversche tyden dat den zelve Christoffel eenen dief was ende wel hondermael zyn goet ghestolen hadde ende alzoo den deposant met schoone spreken versochte ande voorseide Willems dat hy den voorseide peckhaeck zoude restitueren ande vermelden Christoffel –
zeide hy Willems dat hy liever zyn mes hondertmael in zynen balch stiken zoude - denoterende den voorseide Christoffel waermede den voorseide Willems vande deposant is ghescheiden -
de redene van zyne wetenschap is dat hy aldaer by was ende tgonne voorschreven al ghesien ende vutten mondt vande voorseide Willems ghehoort ende verstaen heeft -
sluutende daermede zyne ghetuughenesse ten daeghe ende jaere voorchreven - toorconde Philippe Gobry

23 oktober 1633 – Brouwerij in het Rekhof verkocht - Halmen

ten halmdaeghe den xxiij october 1633
Janneken de Sneper weduwe van willent **Frans Pijl,**
ghebleven in baeten ende commeren ten sterfhuuse van de selve haeren man,
gheadsisteert met **Jan van Houcke**, in desen haeren bystaenden man, met voorgedaene publicatie ende vercoopinghe ter haulche
onterfde haer ende erfde **Augustyn Vandamme** present ende accepterende in een huus ende erfve mette catheyelen, **brauwerie ende brauwalaem** saemen liggende op **het Reckhof** deser stede,
streckende van vooren op het selve Reckhof,
van achter tot de huisinghe presentelick bewoont by **Christiaen van Daele**,
ende noch in pachte an de selve twee jaeren innegaende baefmisse laetsteleden voor de somme van xiiij pond parisis by jaere

achtervolghende de conditien van de pachtbrief danoff sijnde by naerpachte **jeghens Lambert Bocquet** voorpachter met consent van de selve Pijl proprietaris,
belast ’t zelve huus erfve ende brauwerie met x ponden grooten vlaems by jaere tot proffytte van diversche persoonen sonder meer, capitael metten vervloopen van dien totten 1ste october laest te myncken van de coopsomme
ende xx schele parisis godtspenning
een dobbel ducaet voor een hooftcleedt
te lijfcoop xiij pond parisis
de dacheure van de clercq ende rouper met ij schele grooten vlaemsch ten laste van de cooper ende van principaele coope de somme van ij c vij ponden grooten vlaemsch daeraf te myncken de ….

26 oktober 1633 – Vlezelijke conversatie – Boeten

Ghilein Maerten verweerder jeghens den bailliu causa officy heescher
vande boete van vj pond parisis ter cause dat hy vleesschelicke conversatie ghehadt heeft med **Cathelyne filia Domyn Vermeulen** - med costen

31 oktober 1633 – Boeten voor lichten van grootbier en voor het vechten tot opene wonde - SAP 251 - folio 106

Christiaen van Daele verweerder contra den bailliu - casua officy heescher - omme de boete van xij pond parisis ende verbeurte van een tonne groot bier weeerdigh ghelyck xij pond parisis ter cause hy leden xxj meye 1633 - heeft laeten lichten dezelve tonen groot bier vut zyne brauwerye by Joris Staes van Vlamertynghe zonder billet t'hebbene ghehaelt van de thresorier ende zonder t'zelve bier t'hebben ghedaen laeden by de dienaers deser stede - alles conforme zyne bremesse ende inbemissie (?) by obligatie

Pieter van Marrasche verweerder contra den bailliu - causa officy heescher - vande boete van xxx pond paisis ter cause hy ghequetst heeft Fermyn Ellebout
tot oopene wonde ende loopende bloede opden xxiiij juny 1633

Claeys Waterleet - verweerder contra den zelve causa officy heescher vande boete van xxx pond parisis ter cause hy ghequetst heeft tot oopene wonde ende loopende bloed ten ix uren s'avonts Jacob Christiaen opden 25 junny 1633
Pieter Desmares - verweerder contra den zelve heescher vande boete van xxx pond parisis ter cause hy ghequetst heeft opden xxiiij junny 1633 de knape van Loys van Houcke tot loopende bloede ende opene wonde

1 november 1633 – Verpachting van de stederechten – Subalterne wetten – Transcriptie Henri Vandenberghe

162r°
Verpachtijnghe ghedaen vande diversche stederechten voor den tijdt van eenene halfven jaere inneghecommen den 1sten november 1633 en expirerende ultima aprilis 1634 op dordonnantie voorgaendelick gemaeckt ende ghestatueert

De pacht vande wynnen is annegheslegghen voor een jaer innegaende jen novembre 1633 ende expirerende laetsten octobre 1634
marge lyfcoop xvj stoopen

by Jean Baptist VANDER KYNDEREN voor de somme van hondert p. grooten vlaems, dus hem daer vooren boorghe ende principael ghestelt heeft (zoo hy doet by desen) Robert PROVENTIER med condemnatie voluntaire. Actum den xxixen octobre 1633
voor xijC p. parisis.

Marge: Instel 24 p. parisis – wyn 36 p. parisis – de rouper 40 schelle parisis
De pacht vande bieren is hoogst inneghestelt by Antheunis MAZEMAN
op iijM iijC Lxx p. vij s. parisis.

Marge: instel: viij p. parisis – wyn: xij p. parisis – rouper xx s. parisis
De pacht vande ghebrandewyn is hoogst inneghestelt by Meester Joos SEYS
op ijC L p. parisis
ende ghebleven. ijC L p. parisis

162r°
Marge: wyn ix p. parisis – roupper 20 schelle
De pacht vande calchiede, azijn ende seisere zal ghedaen zyn voor een jaer beghinnende jen november 1633, ende expirerende den laetsten 8bre 1634.

De pacht van de calchiede is hooghst inghestelt ende laetst verhooght by Adrian SANSEN op jC iiijxx iij p. parisis
Wannof ghedefalquiert moedt werden van hooghpennijnghen vyf p. viij s. parisis blijft zuuver ten profytte vande stede jC Lxx vij p. xij s. parisis

Marge: wyn: ix p. parisis – roupper: 20 schelle
Den pacht van azijn is hoogst inneghestelt ende laetst verhooght by Claeys JACOBSSOONE op Lij p. parisis

Marge: wyn xL p. parisis –de roupper x s. parisis
den pacht van tseisere meyke ende clarette is inneghestelt ende ghebleven op Meester Joos SEYS de jonghe op iij p. parisis
Aldus gehdaen ende verpacht by burghemeesters ende schepenen deser stede naer publicatie gedaen den xxiiijen 8ber 1633

Respice finem
Groot ghemack en ruste passeert allen ruste

9 november 1633 – Jan de Cuupere contra Gillis de Roode – Taille van een elst - SAP 125A - nummer 29

Intendit ende employ van blycken omme **Jan de Cuupere** verweerde
jeghens **Gillis de Roode** heescher –
dienende voor ulieden myne heeren burgmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Inden eersen complyeert den voorseide verweerder voor preuve alle zyn voorgaende ghediende apud acta - bekent daertoe d'acte van admissie - ter preuve cotté A

Ende omme byden voorseide verweerder te doene zyne voorder preuve ende sonderlynghe dat dheescher vutten elst dies vande betaelynghe questie is veroccht heeft -

emmers gheconsenteert te haelen - an Bertholomeus Liebaert ende Jan van Belle eene partie esch houdt, werf ende-hazelaeren houdt -
naer den coop byden verweerder jeghens dheescher anghegaen -
ende dat oock de zelve Liebaert ende Belle een partie vande zelve houtten vutten voorseide elste ghehaelty ende thuerlieden proffite
gheapplicuert hebben - zal blycken byde zelve Liebaert ende Belle - die ulieden edele hieroppe op eedtt beliefve te hooren ende examineren

Dat den voornoemde heescher de zelve partie van elste ande verweerder gheschonken ende de questieuse schult quyct ghescholden heeft -
indien hy conste doen blycken dat de voorseide persoonen eenich houdt by coope jeghens dheescher ofte met zynen consent vutten voorseide elste gheweirt hadden - tzal blycken byde ghetuughen alhier ghemargineert: *Christiaen de Hoveerder - Clays de Houveerer - Pieter van Cayzeele*

Beliefve voorts ulieden edele te hooren ende op ghelycke eedt t'examineren de persoonen alhier ter margen - *Frans de Quidt ende Jacques Boone* -
oft niet waerachtich en es dat zy vutten mondt vande voornoemde Bertholomeus Liebaert verstaen hebben, dat hy ende Jan van Belle by sonsente vande heescher vutter voorseide elst een partie esch, werf ende hazelaeren houdt gheweirt hadden -
maer dat den verweerder de taille van dien jeghens dheescher ghecocht hadden.
Beliefve voorts ulieden edele te hooren ende examnieren de voorseide oorconden op de redenen ende circumstantien van heurlieden wetenschap daertoe dienende

Hanterende den verweerder op eedt in supplemente van preuve te verclaeren dat dheescher ande verweerder ghehoudens de voorseide preuve -
tvoorseide elst gheschoncken heeft ende dat dheescher metten verweerder int voorseide elst wesene gheseit heeft dese ofte ghelycke woorden - die partie - tooghende eenighe blocken – heeft Bertholoemus Liebert ghehauwen - ende die paertie - tooghende ene partie van blocken - heeft Jan van Belle ghehauwen metten slynckeren handt.

Mids welcken den verweerder concluderende tendeert te n fine dat dheescher by ulieden heeren sententie diffinityfve ende over recht ghewesen ende verclaert wert tzynen heessche finen ende conclusien tverweerder laste ghenomen te zyne - niet ontfanghelick nochte ghefondeert ende den verweerder dannof absolverende -
ghecondempneert wert in de costen vande processe - vutterlick ter tauxatie - inploratie ende protestatie etc.

Enqueste juciciele ghehouden by Jan vande Damme d'oude schepene der stede van Poperynghe opden intendit ende ten versoucke van Jan de Cuupere verweerder
jeghens Gillis de Roode
dienende voor myn heeren burchmeesters ende schepenen der voorseide stede upden 9de 9bris 1633

Clais de Hoveerder - baeywercker van zynen style wonende binnen deser stede - oudt xltich jaren ofte daerontrent - oorconde ghedaecht ghehoort ende gheexamnieert op den intendit -
zecht ende tuucht op eedt warachtich te zyne ende goede memorie te hebben dat Gillis de Roode zelve an Jan de Cuupere - verweerder - gheschoncken heeft de taille van de elste den heescher toebehoorende - ligghende neffens de **Wulfhille** - indien hy verweerder conste daer

... dat Bartholomeus Liebaert ende Jan van Blle jeghens hem verweerder eenich houdt staende inde voorseide elst ghecocht hadden - ghevende redene van wetenschap by ende present gheweest te zyne ende t'gone voorschreven vutten mondt vande voornoemde heescher deser ghoort t' hebben ter presentie van Pieter Cayzeele ende meer andere ende sluytende hiermede zyne depositie die den deposant naer lecture heeft onderteeckent
marcq van Clais IIII dehoveerder

Jan van Belle - landsman van zyne neerynghe wonende binnen deser jurisdictie - oudt xxx tich ofte daerontrent - oorconde ghedaecht ghehoor ende gheexamnieert opden voorsnoemde intendit -
zecht ende tuught op eedt dat den heescher hem deposant vercocht heeft eenich houdt van de elste den heescher toebehoorende - ligghende neffens de wulfhille danof hy vercocht heeft de taille alhier ande verweerder nemaer wel indien den deposant eengihe vrecht houdts hadde willen haelen utten voornoemd elste - dat hy depsoant tselve mochte doen waerop hy andwoordende: Als ick houdt wil haelen ick hael het vut myn busschen -
sluytende hiermede zyn depositien zonder breeder wetens die den deposant naer lecture heeft ondereeckent
t'marcq van Jazn + van Belle

Pieter van Caizeele - timmerman van zynen style - oudt l tich – *50* - jaeren - ofte daerontrent woonende binnen deser stede oorconde - ghedaecht ghehoort ende gheexamineert upde voorneomde intendit -
zecht ende tuucht op eedt t'hebben hooren zegghen vutten monde van Gillsi de Roode alhier heescher
dat indien Jan de Cuupere – verweerder - conste doen blykken dat den heescher an iemanddt vercocht ofte consent ghegheven hadde eenich houdt te moghen cappen ofte weiren vutte voornoemde elst dar t'zelv elst anden verweerder af vut syn ghifte -
ghevende voor redenen van wetenschap by ende present gheweest te zyne doen den verweerder t'zelve zeyde - sluutende heirmede zyne depositie die hy deposant naer lecture heeft onderteeckent
Marcq – Piete van Cayzeele

Jacques Boone - wynckelier van zynen style - woonende binnen deser stede - oudt liij tich jaeren ofte daertontrent -
oorconde ghedaecht - ghehoort ende gheexamineert opden voornoemde intendit -
zecht ende tuucht op eedt dat hy deposant heeft hooren zegghen van Bertholomeus Liebaert dat Liebaert zyn consent hadde van Gillis de Roode - als nu heescher omme te hauwen vutten elst die den heescher hem vercocht hadde - jeghens Jan de Cuupere zeker bantoren ende esschhoudt -
ende corten daernaer opden selven tydt ten huuse van Francois de Gude herberghier inde Watoestraete t'hebben hooren segghen van de selven Liebert - dat al gheck was dat hy gheseyt hadde -
Sluutende hiermede zyne depostiie die hy naer lecture heeft onderteeckent
Marcq Jacques Boone

Francois de Quidt - cledermaeker van zynen style - oudt xlvij jaeren ofte daerontrent - oorconde - ghedaecht ghehoort ende gheexamineert opden voornoemde intendit - zecht ende tuught op eede dat hy heeft hooren zegghen t'zynen huuse wesende eenen herberghe van Bartholoemus Liebaert - dat hy Liebaert consent hadde van Gillis de Roode om te hauwen houdt ut het elst die hy vercocht hadde an Jacques de Cuupere – verweerder -

sluutende hiermede zyne depositie zonder breeder wetende die hy naer lecture heeft onderteekcent
Marcq van Francois de Quidt

Pieter Rooms - herberghier woonende **inde Inghel** binnen deser stede - oudt xxxj tich jaeren ofte daerontrent -
oorconde ghedaecht - ghehoort ende gheexamineert upden voornoemde intendit -
zecht ende tuught op eedt dat de zaterdaghe den jsten 9bre 1633 heeft hooren zegghen van Bartholomeus Liebert ende Jan van Belle dat zy consent hebben ghehadt van Gillis de Rooode om te hauwen vutten elste by hem anden verweerder vercocht esch, hazelaeren ende werf hodut - emmers zulcx als den voornomde Liebaert ende Belle beliefen te hauwen -
sluutende hiermede zyn depositie die hy deposant naer lecture heeft onderteeckent
Marcq van Pieter Rooms

Bartholomeus Liebaert - brauwer van zynen style - wonende binnen deser stede - oudt 28 jaeren ofte daerotnrent-
oorconde ghedaecht ende gheexamnieert op den voornoemde intendit -
zecht ende tuucht op eedt dat den heescher hem deposant noch consent gegeven heeft ende vercocht eenich houdt vande taille van elste van te vooren byden heescher anden verweerder vercocht -
zegghende naer syn besten weten by de Wulfhille –
slutende hiermede syne depositie sonder breeder wetens die hy naer lecture heeft onderteeckent
marcq Bartholomeus Liebaert

12 november 1633 – Mayken en Christyncken Beudaert beledigen Maillard van den Ameele
Delicten SAP 250

Opden xijde 9bre 1633
Mayken ende Christyncken de dochter van Cornelis Beudaert verweereghen jeghens **Maillard vande Ameele** ende zyn huusvrauwe den bailliu met hemlieden ghevought vutter naeme vande heere heeschers in materie van **injurien**
Gedient van heesche by gheschrifte copie Houcke den 18 januari 1634
meersdaeghs purgieren
ghedient van andwoorde copie Winnebroodt den 18 maerte 1634 meerdaeghs purgieren

14 november 1633 Antoon Michiel verbannen – Delicten SAP 250

Anthoon Michiel, verweerder, jeghens den bailliu causa officy heescher
Ghedient van tichten den 14 9bre 1633 - daerop den verweerder ghe-examineert is gheweest
ghedient van nieuwe tichten den 26 dito daerop eensghelickx den verweerde gheexamineert is gheweest
ghedient van derde tichten den vijde december 1633 daerop eensghelickx den verweerder ghe-examineert is gheweest ende daernaer ghecondemneert te commen in opene ghebannen vierschare in lynwaet met een onghebrande roortse in zyn handt ende aldaer Godst almachtich verghevenisse te bidden
bovendien ghestelt te zyn ant pelloryn besteken med twee roeden inde necke den tydt van een ure

voorts ghebannen buuten stede ende jurisdictie midtsghaders d'inclavementen van diere **den tydt van neghen jaeren**
den 6de january 1634

26 november 1633 – Gemalen onder de vespers - SAP 251 - folio 107 verso

Pieter Salome d'oude verweerder contra **Jan Vermeulen** als dienaer vande heere heescher vande boete van vj pond ter cause hy ghemaelen heeft ghedeurende de vespers opden 12 van de wedemaent lestleden wesende zondagh contre t'statuut - med costen

1 december 1633

Registre van Renten, Verbanden,
Transpoorten ende andere wettelicke verken=
tenessen ghepasseert voor Burghmrs ende
Schepenen der stede van Poperynghe be=
ghinnende den tersten decembre xvi^c xxxiij

1 december 1633

3 december 1633 – Molenpacht - SAP 398 - Renten

Claeys Salome compareerde in persoone - stelt ende constitueert hem borghe ende principael over **Pieter Salome** zynen broeder
voor twee half jaeren **meulenpacht –**
teene ghevallen Sint maertensmisse lestelden ende tander vallende te haelf meye xvjc xxxiiij tich -
bedraeghende acht en victich ponden grooten emmers volghendde den pachtbrief danoff zynde medghaders voor den naerprys die zoude moghen bevonden zyn ten expireren vande voornoemde tydt -
cederende den voorneomde Pieter Salome mids desen van de voornoemde heure vande voornoemde meulen ter acceptatie van sire Jacques Marsilles - proost deser stede - waerinne den voornoemde Salome met synnen consente ghecompareert is - ende med ghelycke consente ghewesen executoir nietjeghenstaende styl ofte usantie ter contrarie –
belovende zyne voornoemde borghe in cas van schaede danoff t'indemneren ende te gharranderen daer ende zoot behooren zal
Actum present J. Folcque ende J. Proventier schepenen iij xbre 1633

7 december 1633 - Niet op wacht geweest ? - SAP 125 B - Nummer 5

Ghilein Wenis hem vyndende gheactioneert by **Clays Beke** hem lovende te wesen hooftman vande acte tot betalynghe vande boete van iij pond parisis ter cause hy hem zoude gheabsenteert hebben vande wacht opden 7de decembris 1633 laetsleden -
zeght voor u lieden myne heere nburghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe dat hem schuldigh is anghewesen te worden oorlog van hove ende costen
vut redene dat dieghelycke actien volghende de ghedecreteerde costumen ende usantien deser stede als wesende stricti juris niet en moghen bedynghtet worden 's dyssendaeghs als niet consisterende in bevele ofte verrbode tit. xv.
in welcken titel alleenelick gheseyt ghestatueert is dat men aldaer zoude berrechten bevelen ghedaen an pachters tot vertreck uut haerlieden heure naer texpireren van dien - ande gone schuldich zyn an kercke, disch, gasthuus, herberghier, greffie, procureur, deurwaerders vande camer, mesagiers etc
zoo daerby breder gheseyt - dies de repetitie hier achterghelaeten wordt uut corthede

Ter contrarie wordt byde voorseide costume gheseyt dat 's woensdaghs ende zaeterdaghs moeten gheroert ende bedynghet worden alle causen - zaken - calaignien ende boeten zoo in voorgaende titel der voorseide costume te vynden is.
Inder voughen dat den heescher gheen fondament en heeft de verwerder in dier voughen met desen betreck te travailleren houwel hy niet in zynen eysch omme zyn onschult te betooghen daertoe behoorende ghepraemt is

Mids welcken concludeert tendeert ten fyne pertinentie met imploratie ende protestatie naer style

8 december 1633 - Heeft de ycker zijn werk gedaan ? SAP 125A - nummer 4 – Processen

Aen myn heeren burghmeesters ende schepeen van Poperiynghe

Supplierende vertoont reverentelick **Maillart vande Goesteene de jonghe**
dat hy byde officieren vanden vlaecke ten saterdaeghe lastleden over ghegheven is
ter cause van zeker ghewichte byde officieren voorseid - bevonden ten suppliants huyse - zoo sy segghen -
onghe-yckt ende mets den spuppliant door zyn absentie nyet en heeft hem gheopposeert jeghens de boete -
is de selve ghewesen executoir -
nyetjeghenstaende dies litispendentie is voor ulieden edele -
oock mede dat den suppliant noynt daer is vermaeckt gheweest by yemant der bovenschreven officieren ofte by haerlieden knape -
ten eynde hy tselve zoude draeghen ten huyse van de yckter midts sy tsydert de calaingie danof alhier lis pendens - met exhibitie ommeghegaen zoo zy ghepriviligiert zyn
de fraude ontdecken ende yemandt beslaen - cause dat den suppliant hem anderssins tot ulieden edele ziet ghedient te wesen -
t'ordonneren aende voorseide officieren neffens den suppliant voor u edele heeren ten eeersten camerdaghe te compareren
omme huerlieden redens gehoort daerjeghens by den suppliant gheseyt te werden tghene hy goet duncken zal
ende etc.

Ghedient den viij december 1633
Gezien by de officieren van de vlaecke de requeste themlieden laste ghepresenteert by ende van weghen Maillaert vande Goesteene de jonghe ende daer jeghens procederende - zegghen voor myne heeren burghmeesters ende schepenen de stede van Poperynghe tnaervolghende:
Alvooren accepteren den verweerder themlieden voordeele de kennesse van de heescher daer hy kent dat de verweerder in hemlieden qualiteyt tzyn huuse bevonden hebben zecker ghewychte onghelycke ende dat de boete daeranne dependerende es ghewesen executoire
Ende alzoo dheescher vestaedt in zyne deffentie ghehoort te zyne -
verzouckende staedt van executie –
zegghen de verweerders tselve onghefondeert te zyne -
als wesende een ghewesen saecke ende dat dheescher schuldich is alvooren te namptieren ter greffie de boete daertoe staende
Rejecterende surplus van sheescher requeste by impertinentie ende non admissie
midts welcken concluderende - tenderende de verweerder desen verclaert wert tsynder requeste fyne ende conclusien daerby ghenomen t' zyne niet ontfanghelick nochte ghefondeert - de verweerders danof absolverende -
condemneren dheescher inde costen vander instanctie ter tauxatie

SAP 398 - 10 december 1633 - SAP 398

xde xbre 1633

Jan Quaghebeur - vuldre **filius Jans ende Mayken Geix** zyne huusvrauwe
hebben vercocht ten proffytte vande **kercke van Onse Lieve Vrauwe** binnen deser stede te acceptatie van meester **Jan vander Foosse - Jacob de Bergh filius Gillys ende Augustyn Jacobssoone - kerckmeesters** vande zelve kerfcke
eene erfvelicke rente van xxj pond parisis sjaers - den pennyngh xvj –
voor de somme van acht en twyntich ponden grooten vlaemsch byde de vercoopers thaerlieden contentemente ontfaen –
inneghaende daete deser danoff teerste jaer vallen ende verscheynen zal en thienden xbre 1634 -
ende zoo voorts van jaere te jaere eeuxelick ende erfvelick ghedeurende -
emmers totter effectieve lossynghe der zelve rente die zal moghen gheschieden t'eenen payemente in goeden ende ghepermitteerden ghelde –
verbyndende daerinne een huus ende erfve - groot staende ende ligghende opde zuutoostzyde vande **Overdam** daer de vercoopers presentelick woonen -
aboutterende van zuuden thuus end erfve van Gillis de Roode - toostzyde inde schipvaert - de noordtzyde de wedewe Michiel Chaerlote ende van westen de voornoemde Overdam -
voor desen belast med twaelf ponden parisis sjaers - den pennyngh xvj - deen helft ten proffytte van H. Sacramentes gulde - ende dander helft ten proffytte vande autaer van Sinte Barbarle in de kercke vn Onze Lieve Vrauwe med innynghe naer costuyme
Actum Pieter Bart - burghmeester - Jan van de Zande ende A. Jcobssoone vervanghende Melis de Bruyne - schepenen den xde xbre 1633

10 december 1633 – Injurien Maezeman - Delicten SAP 250

Opden xden december 1633
Nicolays Eyerman verweerder contra **Antonis Maezeman,** den bailliu causa officy met hem ghevoucht heescher in materie van injurien

Aer Hoogheydt *Isabella Clara Eugenia* Infante van Spagnie naer een quellende Siekte is in den Heer ontslaepen op den 1. December van dit Jaer, in haer leven niet konnende het geluk betreffen van Vrede ofte Bestandt agter te laeten, het welk eensdeels haer onpasselijkheydt had beswaert: maer het gene haer het iemandt oyt had ghedōgt. De groote beroerten en overlastende sorghe voor haer Onderdaenen waeren niet soo seer boven 't bereyk van haer verstandt, als boven de kragten van de natuur die sig t'eenemael hebben begeven in haer ouderdom van 67. Jaeren. Sy was die hoog-

Chronycke van Vlaenderen – Andreas Wydts

14 december 1633 – Schip vaart af - Boeten - - SAP251

Opden xiiij decembris 1633
Lauryns vande Lynde verweerder contra den zelve bailliu - causa officy -
heescher vande boete van xxx pond parisis ter cause hy opden xij deser inde nacht op sheeren straeten verwacht heeft Hubrecht Delannoy by zynen weh commende van Ypre agresserende med eenen stock den voornoemde Lannoy - hem slaende ende smyttende ter aerde roupende toedien dat hy Lanoy een moordenaere was - straetschender etc. zulckx dat zyn schouder ende rick blauw gheslaghen zyn ende zeere gheinterresseert med costen Antheunis Herman verweerder contra deen voornoemde bailliu causa officy heescher van de boete van vj pond

parisis ter cause hy hemlieden vervoordert hebben opden .... novembre 1633 te meten zeker graen ligghende in een schip ter caeye alhier nietjeghenstaende verbodt an hemlieden ghedaen van daermede niet voorts te vaeren ten verzoucke van Jacques Steven zonder ordonnantie van de juge - med costen